

ROMAAN

N° 5

SISU:

Sven Elvestad: Kullikisa.
Alfred Manns: Jääs.
Ed. L. Wöhrmann: Kus wiibid sa?
Michail Sadoveanu: Näkk.
Björnstjerne-Björnson: Hädahtlik kosimine.
P. Grünfeldt: Mu õnnetu rahwas . . .
Kelti rahwajutt: Murueide tütar.
W. G. Korolenko: Tulukesed.
Andres Alwer: Jsamaa ja neiu.
Börge Janssen: Haaremi wõre tagant.
Einar Hjörleifsson: Wäike-Hvammur.

KIRJASTUS-ARENG-TALLINN 1923.

ESTI RAAMATUKOGU
Raamatukogu

SP
2235

Kaubamaja Esto-Muusika

Tallinn, Lai tän. 34

" " Kõnetraat 10-24 " "

Noodid ja nende kirjastus. Tiiwklawerid, pianiinod, muusikariistad ja nende osad.

Ainuesitused Eestis:

C. BECHSTEIN, Berliinis, tiiwklawerid ja pianiinod. " " " " JUL. HEINR. ZIMMERMANN, Leipzigis, muusikariistad. Uhendatud lawateoste kirjastajad (Drei Masken-Verlag), Berliinis, näitelawa kirjandus: ooper, operetid jne. Koolidele ja seltsidele hinnaalandus.

Hindmõistatus

Nr. 5.

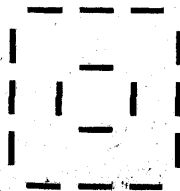
Ruidas wõib laua peal 7 tikust kolku seada neli ühekujulist ja ühesuurust kolmnurka, ja nimelt nii, et iga kolmnurga ühe külje moodustaks üks terve tikk?

Lahendused tulewad saata 1. aprillini s. a. „Romaani“ talitusele, Tallinn, Niguliste tän. 16.

Õigete lahenduste saatjate nimed avaldatakse „Romaanis“ Nr. 7. Nende wahel loositakse wälja 3 aastakäitu „Romaani“ 1923. a. „Romaani“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 2.

Õigeid seletusi saatsid:

Tallinnast: Alide Ausmann, Johannes Abermann, Aino Abramow, J. Anton, Artur Allun, E. Antje, Salme Asper, T. Brück, Egon Brüller, Gretchen Berggrün, Dembit Berggrün, Richard Bibikow, H. Dauert, A. Busch,

Reinhold Baumann, Joh. Balber, Helmut
 Bode, Boris Berggrün, Endel Delmann, Ma-
 rie Donat, Helmut Elken, Rudolf Esko, Leo
 Eylanndt, Ulo Erm, Oskar Ernefaks, Helmi
 Jelsber N. Grünberg, Karl Holzmeier, E.
 Herbauh, Ilse Heimberg, U. Heiswald, Rein-
 hold Hader, J. Hammel, Christine Höim,
 S. E. Hiob, Bernhard Hindrea, L. Jwanow,
 A. Johanson, Roman Jönurm, Karl Ilme, Ro-
 man Jdanurm, L. Joa, Valentine Jung, Wil-
 helm Jürine, Edward Kressja, Jaanus Kark, J.
 Kotjar, Ed. Kruus, Marie Kingo, Walter Lud-
 wig Kütt, Wanda Karro, J. Kuusmann, Ger-
 da Kippar, W. Kuff, E. Kallasmann, Hans
 Hansu p. Hans, Johannes Krausberg, Elmar
 Kuff, W. Klaus, Jaan Kuusmets, Th. Käpp,
 Friedrich Krug, E. Koik, Hilba Krause, Helene
 Kuba, Edgar Klumberg, Edgar Kruuse, S. Küt-
 ti, Edgar Kimberg, Joh. Kott, Anna Karell,
 Seontine Linde, K. Lepp, Oswald Lepp, Ed-
 mund Loorberg, Roman Lehtjaar, Dimitri
 Lindorf, M. Lillfors, Adolf Laimus, Lydia
 Luft, Julius Lepson, Jüri Laas, Ewald Lentz-
 mann, Wilh. Malt, E. Muru, A. Mäng, L.
 Mets, Riita Mandel, Ferdinand Malkow, Au-
 gust Möller, Wold. Muhl, Helmi Masing, Er-
 na Martin, M. Moikow, E. Meyer, Ellen
 Mühling, A. Murro, Karl Mühlbach, Paul
 Martinson, R. Moorberg, Wanda Moore, S.
 Moikow, E. Neero, Ewald Remwalz, Artur
 Nahkoi, Hans Naußing, Georg Neudorf, E.
 Nömmik, S. Noor, L. Nikolaz, S. Naber, Joh.
 Ohata, J. Onno, S. Paara, Anna Piißberg,
 Paul Riis, Verda Pommer, O. Pusta, Edward
 E. Hiob, Bernhard Hindrea, L. Jwanow, A.
 Johanson, Roman Jönurm, Karl Ilme, Ro-
 man Jönurm, L. Joa, Valentine Jung, Wil-
 helm Jürine, Edward Kressja, Jaanus Kark, J.
 Kotjar, Ed. Kruus, Marie Kingo, Walter Lud-
 wig Kütt, Wanda Karro, J. Kuusmann, Ger-
 da Kippar, W. Kuff, E. Kallasmann, Hans
 Hansu p. Hans, Johannes Krausberg, Elmar
 Kuff, W. Klaus, Jaan Kuusmets, Th. Käpp,
 Friedrich Krug, E. Koik, Hilba Krause, Helene
 Kuba, Edgar Klumberg, Edgar Kruuse, S. Küt-
 ti, Edgar Kimberg, Joh. Kott, Anna Karell,
 Seontine Linde, K. Lepp, Oswald Lepp, Edu-
 ard Loorberg, Roman Lehtjaar, Dimitri Lin-
 dorf, M. Lillfors, Adolf Laimus, Lydia Luft,
 Julius Lepson, Jüri Laas, Ewald Lentzmann,
 Wilh. Malt, E. Muru, A. Mäng, L. Mets, Ri-
 ita Mandel, Ferdinand Malkow, August Möl-
 ler, Wold. Muhl, Helmi Masing, Erna Martin,
 M. Moikow, K. Meyer, Ellen Mühling, A.
 Murro, Karl Mühlbach, Paul Martinson, R.
 Moorberg, Wanda Moore, S. Moikow, E. Nee-
 ro, Ewald Remwalz, Artur Nahkoi, Hans
 Naußing, Georg Neudorf, E. Nömmik, S. Noor,

IGA ARENEVUD KODANIK,

olgu ta
 põllumees, tööline, ametnik,
 õpetaja, õppur ehk kes tahes,
 kes huwitatud meri- ja õhu-
 sõidust, mereeoloogias, oke-
 anograafiast, raadiotelegraaf-
 fiast ja telefonist, sadamate
 ehitusest ja tegewusest, meri-
 koolidest j. n. e. j. n. e. —
 tellib omale wiibimata ajakirja

„LAEWANDUSE“

mis kord kuus 24—36 lhk.
 ilmub, ainult 300 mrk. aastas
 maksab, kuid palju huwita-
 wat ja silmaringi laiendawat
 sisaldab.

Õpetajad, Teie wõite ainult
 siis õpilaste teadusehimu ra-
 huldada, kui „LAEWANDUS“
 loete, kust merest ja meritea-
 dustest õigeid andmeid leiate.

Üheski kooli-, rahwa-,
 seltsi- j. n. e. raamatukogus
 ning lugemislaua ei tohi
 „LAEWANDUS“ puududa.

„LAEWANDUS“ ei tarwita
 reklaami, tema sisu on pare-
 maks reklaamiks, tellige waid
 proowiks ja otsustage ise.

„LAEWANDUS“ ilmub meri-
 kooli õpetaja A. Gustavson'i
 tegewal ja kapten O. Treil-
 mann'i wastutawal toimetusel.

Kaastöolisteks muuseas:

Dampf, H., kapten; Juurikas, J.,
 kapten; Kurrik, W., mereeoloog;
 Masik, E., laewainseneer; Mey, Joh.,
 hydrograaf; Pliip, A., professor;
 Poom, W., kaubandusteadlane (Pa-
 riis); Sannik, H., kapten; Tanne-
 baum, J., wan. adw., riigi dispa-
 shöör; Töllasepp, A., mereeoloog;
 Weltbach, J., kapten ja paljud tei-
 sed tuntud eriteadlased.

Tellimise aadress:

Tallinn, Meripuiestee 5, tel. 10-93
 ehk Narwa mnt. 48, k. 2, tel. 22-65.

Kõnetraat 17-54

MEESTERAHVA RÄTSEPAÄRI

Kõnetraat 17-54

TALLINN

Rataskaevu tän. 14/4

M. ANDREESEN

TALLINN

Rataskaevu tän. 14/4

Teadustan oma austatud tellijatele, et kohale on jõudnud kõik kevade ja suve hooajaks tarvilikud riided

Daamide tunlettide spetsiaal-äri

J. SAAR

TALLINN

Narva maantee nr. 19

Alati suures valikus elegantised daamide kleidid, kostüümid, manillid, pluusid, kuued jne. valmis ja

tellimiste järgi

Pilutamine, plisseerimine, mantlite, kleitide, pluuside jne. ilutikkimine spetsiaalmasinatel ja käsitsi

HINNAD VÄLJASPOOL VÕISTLUST

L. Nikolai, H. Haber, Joh. Dhaka, J. Omo, S. Patara, Anna Piilberg, Paul Piis, Leida Pommer, O. Pusta, Eduard Pahn, Olga Pames, Albert Post, Hermann Palk, Gustav Põhla, Ed. Peitson, Arthur Poornann, Jda Petsmann, Th. Pähkelmann, Alfred Peelmann, L. Reinhold, A. Reiman, Ellen Reisman, Olga Reintam, Marie Rajaja, Elsa Killo, Alma Rutoff, W. Raud, Juba Reintam, Mathilde Rosing, Wolff Riis, Eskar Rosenbüsch, Jamar Rõivas, W. Raag, O. Riesenkamp, Leonhard Raulas, Alfred Reino, Rudolf Rojs, Edgar Saarmann, Aleksander Sandat, Joh. Steinberg, H. Saage, Frants Stetichus, Johanna Söder, A. Silberg, Vladimir Subfa, Sillaaste, Alek. Savi, E. Silkenberg, J. Edinas, J. Sestmerk, B. Simonlazer, A. Simfon, Amanda Teinmann, Endel Tõiger, A. Tamn, Wold. Tõdelepp, Ed. Treumann, J. Tulpe, E. Tusti, Hugo Tulp, Lea Teethoff, J. Thalbach, A. Taal, Elly Taling, K. Truumann, J. Tamberg, W. Teichmann, Eskar Tamjärv, Antonie Tuut, Ludmilla Timosko, B. Triumph, Alice Tamava, Alex. Thal, A. Tomson, Mii. Temuff, Dollh Timm, Rudolf Tamiküll, Herman Thomson, Edgar Tõrison, A. Tronberg, K. Uuetoa, Arnold Waldmann, Ulrich Wojs, Helmi Walbe, Arnold Weske, Woldemar Warfama, Willem Wõsu, A. Wälja, Felix Willem-

son, Paul Weber, Joh. Wers, August Wunder, Rudolf Wijsmann, Arnold Wther, Alek. Willemson, Siegfried Woornes, Alfred Wardmann, L. Wolt, J. Wiin, Joh. Wers, E. Woll, Alfred Zimmermann, Mo. Wõpit.

Tartust: J. Albu, Arnold Anter, Johannes Ngeberg, „Achilles“, Aleksander Braundert, Carmen, Aleksander Eller, Karl Hint, Elmar Haidak, Antonie Juttan, Johannes Jõul, Helmut Kurich, A. Krabe, A. Kõts, Elmar Koppel, Karl Kütt, Erich Kriija, Karl Kereim, Maamu Kais, Karl Karro, Joh. Vepp, Bernh. Vaar, H. Lemming, K. Leik, Eilvia Lõstik, W. Lind, Leo Martur, Miily Männik, Arnold Martinson, A. Mõtt, M. Mõtt, Edgar Meos, Elmar Mõllo, E. Mart, Hans Mattiesen, Jul. Marran, Joh. Djakill, Anna Petro, Hedwig Kujat, H. Putrin, M. Prima, Oswald Paft, Margit Bezold, Arnold Reimann, Alek. Remmer, Hilba Remberg, A. Riiikli, A. Sorri, Johannes Logenbits, W. Saar, A. Sarw, A. Tamn, Lydia Tullff, H. Tamn, Rud. Wõschinskih.

Pärnust: Helene Lind, Martha Johanson, Anna Piisa, Artur Rase, B. Root, Rudolf Ralk, J. Rõlwart, Hilba Riilaspea, J. Rõst, M. Rõrsten, J. Ralk, tehnik R. Ritter, Alfred Riit, Alesia Siham, Anna Steinberg, H. Soowff, A. Thomson, E. Tomson, Tõsi, Alex. Tomberg, Anna Tõõfi, Helene Udilas, Rudolf Weissson.

Romaan

Nr 5

Ilmuub igaks 1. ja 15. kuupäevaks.

1923

II aastakäik.

Rullikisa.

Norra kirjaniku Sven Elvestad'i romaan.

2

„Sah,“ ütles ta, „see on tösi, ja ma palun selle kirja pärast vabandust. See oli minu poolt liig häbemata tegu. Aga ma olen kord äge ja tülinorija, kui pahas tujus olen, ja loodan, et mulle jeda taktitust pahaks ei pane, kui Teist jeda nüüd andeks palun. Sellepärast tulen ta isiklikult. See on, kui ütelda tohhi, nagu jeltskondlik Danosjaktäil, herra doktor. Ka herra tohtunil lubas tulla —“.

„Ma tunneksin oma sõbra pahasti, kui ta kellegile ta häbemata tegu pahaks paneks,“ ütles Ushbjörn Krag.

Dr. Höst oli jeda märguamet Kragi poolt oodanud. Ta ütles:

„Mu abikaasa ja mina võtame kutse rõõmuga vastu.“

Folgefuchtel tõusis üles.

„See on Teie poolt väga armastusvääriline. Nii siis homme kell kolm. Peale minu abikaasa ja tema õe leiata minu juurest veel ühe minu sõbra, kellegi ametniku Saksamaalt.“

„Ha — Teil on võõraid, herra Folgefuchtel?“

„Weel mitte, herra doktor, weel mitte. Ta tuleb alles homme enne lõunat. Külaline on üks agent Saksamaalt, nimega dr. Peters.“

Nüüd oli Kragi kord imestada. Dr. Peters oli ju see mees, kes sel päeval, mil tema Friedrichshalbi reisist, Kristiaanias detektiivkontoris oli käinud. Weel ei aimanud Krag mõistatuse teletust, aga ta nägi, et eted kofku joofsid. Kuid Folgefuchtelile ta sellest märku ei annud.

Kui Folgefuchtel minevale pööras, ütles Krag kergesti:

„Mis lohutavad kjad need on, mis Teie mõistast kajavad, herra Folgefuchtel? Me ei ole iial midagi lohutavamast ja ebainimlikumast kuulnud. Kui wakkaliski siia sõitjime, kuul-

jime jeda. Hobune oleks peaaegu lõhkuma hakanud, nii väga heitus ta. Ja ma pean ütlesma, et see kisa minulgi luust ja üdist läbi löikas“

Mõisaomanik naeratas — jama ilutu, lohubaraw hirmutus kui enne.

„Mu herrad,“ ütles ta, „küll wiist igal ühel meist on oma wäike saladus, millest ta kõnelda ei taha.“

„Muidugi. Nii siis mõõndate, et see kisa Teie majast tuleb?“

Mõisaomanik waatas Kragile näkku ja ta filmad näisid prillilaaside taga läikimat.

„Kui Te jeda just teada tahate,“ ütles ta, „siis wõin Teile ütelda, et see üks wäike ka-naarialind on, des nii habedast kispandab, kui tal nälg on.“

„Mis Te ütlete,“ ütles Ushbjörn Krag, „ka-naarialind! See on ju väga hummitaw. Kas tohiks küsida, kui suur see lind on?“

„Seda ütlen heameelega. Ta on nii suur, õigemini nii wäike, et teda oma piiku wõin wõtta.“

Ta naeratas jälle. Dr. Höst filmitses teda selle juures üllatult. Ushbjörn Krag aga ei ilmutanud midagi.

„On sel wäitjel õnnul siis iga päew nälg?“ küsis Krag.

„Ei, sest kisa ei kuulda iga päew.“

Ushbjörn Krag mõistis väga hästi, et teine temaga nalja tegi. Sellegipärast küsis ta väga tõsiselt edasi.

„Kas ei karju ta harilikult kell 11 õhtul?“

„See on väga mitmekesine,“ wastas Folgefuchtel. „Täna, näitufeks, oli tal kell kaks nälg, nagu ise kuulsite.“

Ta wõttis ufekasirauast kinni.

„Nüüd pean ma aga minema,“ ütles „a. „Mul on weel piiff Danosjatee ees. Gällend-

gemiseni, mu herrad. Kas tohin Teid paluda, herra doktor, et minu poolt oma prouale termituft ütlesite."

Arulbane mees lahkus ja warsti nähti teda ruttu maanteed mööda edasi minewat.

Doktor silmitjes Kragi ja Krag doktorit. Wiimaks tuli meelde jee isäralik nimi, mis detektiim enesele oli mõtnud.

"Anders J. Gafelgufel", hüüdis ta ja naeris südamlisult. Rahunedes jätkas ta: "Sel kombel jõuame rutemini sinna saladuslikku kohta kui armastime. Müüd ei ole wist küll meie õõsist külasäitu enam wajagi?"

"Wastuotja," wastas Asbjörn Krag, "just nüüd on meie õõsine külasäit väga tarivilisiks saanud."

4.

Telegramm.

Müstiliku mõisaomaniku äkiline ilmumine oli doktor Hõsti peale täitja üllatavalt mõjunud. Ja ta oli kahewahel, kuidas tema wastu olla.

Kõige parema meeleaga oleks ta mehe kutse tema endise wiisakujeta oleku pärast tagasi lüükenud, kuid oli selle Kragi selge märguande peale ometi wastu mõtnud. Kui Folgefuchtel lahkus, oli tal sellest peaaegu kahju.

"Miiugune hõweldamata mees, nagu see punase habemega mõisnik, tuleb kaugel hoida," ütles ta. "Ma ei mõista, miks ta kõit teised siin ümbruses tema kutse on wastu mõtnud."

"Kuidas see sündis, wõin julle kergesti selgeks teha," wastas Krag naeratades. "Kes on sinu lähem üleaedne?"

"Kohunik."

"Muidugi ütles see punapea kohunikule, et doktor Hõst juba on kutse wastu mõtnud, ja sellepärast ei tahtnud temagi ei ütelda. Ja sedawiisi alitas ta igal pool."

"Isäralik tegumiks," pomises dr. Hõst. "Wäga isäralik. Ma ei mõista ma, miks see arg mees korraga oma üleaedsetega tahab läbi käima hakata."

"Sa kuulsin, et ta küllalt ootab — üht wäljamaalast."

"Kuulsin. Kas ei olnud selle mehe nimi dr. Peters?"

"Jah, ja seda nime olen ma ju kord kuulnud."

"Millal ja kus?" küsis dr. Hõst huwiga.

"Kristiaaniast, just enne sõitu. Ma tean, et dr. Peters Kristiaaniast detektiim-osalonnas käis."

"Taemas! Ja nüüd on ta selle punapea küllaline!"

"Auwõoras," ütles Asbjörn Krag, "ja arwatawasti tahab ta selle auwõora pärast pi-

du andagi, Oletame, et jee talle wäga tähtjas on, wõimalikult jolitudet ja lugupeetud muljet anda. See ongi ta äkilise wõõraste-jõbralikuse seletus."

"Teiste sõnadega, meie peame selle idioodi pärast komöödiast kaaja mängima; selleks on arul, tõtt ütelda, wähe lusti."

"Aga jee on tarmulik, kui asja põhja peale jõuwime jõuda."

"Sul on õigus," wastas Dr. Hõst, "jee wõib tarmulik olla. Ja seal tuleb mu abikaaja meid sõnale paluma. Jät küll hiljaks, aga loodetawasti maisteb toit jeda parem."

Jam oli ju hämaraks läinud, nii et sõnat ju tulemalgel tuli jüua. Sõõgi ajal räägiti ainult aruldajest Folgefuchtelist. Proua Hõst leidis, et ta wäga wastik olla.

"Temas on midagi wänamulikku", ütles ta, "ja ma kardan tema poolt kõike. Ta wäeb wälja, nagu oleks ta ju mitu kuritööd teinud."

"Däitja minu armamine", ütles doktor, "ja mul on ije oma mõtted kija üle. Veian, et need inimese karjatusele jarnanewad."

"Nad kõlawad inimlikult kui ta ehaintimlikult", wastas Asbjörn Krag. "Kuid ma usun waenwalt, et mõistatuse lahenduse jelle kija läbi seiam."

"Miks mitte?"

"See oleneb asja loomust, doktor. Keegi ei karju oma saladust ometi maailma."

Ästijest hakkas Dr. Hõst nii kangesti naerema, et talle peaaegu leib oleks kõrisse läinud.

"Miks ja naerad?" küsis proua.

"Naeran nime üle", tugistas doktor wiimaks.

"Misjuguje nime üle?" küsis proua ja watas Kragile näkku, kuna doktor ükka weel edasi naeris.

Ja Asbjörn Krag teatas, et ta nimu tänajest päewast olla Anders J. Gafelgufel ja et ta emmast jelle nime all Folgefuchtelile esitanud.

"Selle mehe nimi ei ole ta muidugi Folgefuchtel", ütles ta. "Temal on teine nimi ja oma praeguse nime wõttis ta sija elama asudes — miks, kes seda teab. Aga et ta jellega midagi tahab dätte jaada, on kindel. Ja nii walis ta jelle aruldajase nime, ilawa et ataalikust armustusest oleks hoolinud. Kuna ma nüüd beemas tahtlust tahtsin aratada, et talle piht jor-meede peale tahan waadata, siis ei mõtnud ma paremat teha, kui talle näkku ütelda: "Rõõmus-tan Teiega tutawaks jaada, herra Folgefuchtel, m i n u nimi on Gafelgufel".

Proua Anna naeris.

"Aga jee ei pannud teda nähtawasti imes-tama", ütles doktor Hõst.

"Da ei almutanud oma imestust jellesti", wastas Krag. "Nähtawasti on ta küllawere-

line mees. Pealegi, doktor, pean ma ühe telegrammi saatma. On sul mõni inimene, kes selle linna võib viia?"

"Sa võid selle telefoniama telefoneriida", ütles Dr. Höst. "Telefon on mu töökoas".

Pärast sõnust saatis Krag telefoni kaudu järgmise telegrammi teele:

"Detektiiwojakonna ülemale Kristianias. Kes on Dr. Peters? Miks viibib ta siin? Telegrafierige vastus. Krag".

"Vastus võib mõne tunni pärast siin olla", ütles ta, "siis on kell pool kümme ja meil on aeg Fuchтели mõisasse jalutuskäigule minna".

"Sa jääd siis selle juurde, et veel täna õhjel sinna lähed?"

"Tingimata".

"Ja ei usu, et homme selleks veel küllalt varajane aeg on?"

"Si. Mul peab midagi olema, millega ma täna õhjel võin oma mõtetele tööd anda. Mul peab uusi tõstasju olema, millega mu aju saab opereerida. Sest ei sinu ega ta valitseja teated ei rahulda mind. Kõige tähtsamad teated sain ma Folgefuchтелиlt".

"Mis ja ütled. Minu arust ei avaldanud ta midagi tähtsat".

"Dmetri, armas doktor, „ma õppisin jeda ipeavalikku meest põhjalikult tundma".

"Sa usud siis, et ta ipeavalik on?"

"Jah", vastas Alsbjörn Krag toolli kagasi lihtates ja sigarit suitsetades, "tema on väga ipeavalik mees".

"Mis said ja ta ipeloomnust selle lihtise aja jooksul teada? See huvitaks mind. Waevalt said teda ju näha".

"Kõige pealt leidstin, et ta väga kiimatvarelise mees on. Aga meistri osarvus, millega ta mu nateruäärilise nime juures oma illmatust marjas, kinnitas mulle jeda. Edasi sain teada, et ta väga hoolimata ja julge mees on; tema terve oled etteastumises ja kõnelemises teatas mulle, et ta hoolimata meelekindel on. Mul on hea meel, et jeda lähemalt võin tundma õppida".

"Kui ta aga leiab, et ja tema saladustesse tahad tungida, siis ei ole sulle tema lähem tutvus sugugi lõbus. Võib olla loquni, et tema hoolimata meelekindlus sulle elukardetavaks saab".

"Selle ille ma just rõõmustangi, armas sõber", vastas Krag maenatahes. "Wäikese tüli ille sinu saladusliku üleandsega".

Enne kella kinnimet tüli Kristianias vastustelegrammi, mille sifu Alsbjörn Kragi imestama pani:

"Dr. Peters on valitseja agent Berliinist. Ta saab, et Friedrichshaldis viibite, ja pöörab Teie poole, kui jeda waja on. Olge Folgefuch-

teli wastu ettevaatlik. Pikemaid teateid ei või anda. Ülem".

"Pikemaid teateid ei või anda", pomises Alsbjörn Krag järelmõtlikult. "See on esimene kord, et mulle jeda l t teletuji ei anta. Uhi peab jellepärast ülitähtis olema. Saksa agent... sel- lejuures peab riigihalduste peale mõtlema... Hm... Kas peaks jee mõimalik olema, et mõni vahtuustwaheline riigihaldus siin kandis peitub? Noh, eks saa näha... eks ja näha. Kuid kõige aruldajem jelle telegrammi juures on, jalkas Krag oma mõtlemõlgutusi — „et ülem saladuslikku mõisnikku tunneb ja mind tema eest hoiatab. Etjotsja võib kindlasti olla, et Saksa agent dr. Peters wäga tähtsaid asju ajab, Kristianias ülemaga rääkis ja jee rääki- mine kahilemata Folgefuchтели kohta käis".

Dr. Höst oli Kragi järeldusti kõige suurema huviga kuulanud. Müüd küsis ta:

"Aga kas oleme jelle telegrammiga asjale ainsagi sammu lähemale jõudnud?"

"Si", vastas Krag, „wastuwohja. Kõik jee terve lupatus on veel mõisatuslikumaks läi- nud. Sa pead mõndama, et palju aruldasi ei- ju siinib: esiteks Saksa agendi pööramine de- tektiiwojakonna ülemale poole, teiseks herna Fol- gefuchтели peatu agarus pidu teha — tema, kes siinamaani kõigist piinlikult wemale hoõdis. Edasi walitseja teade jutuajamisest Folgefuchтели proua ja tema õe wahel, ja wiimaks, ille kõige nagu aindus, nagu mingisuguse õuduse tundemärg — E i s a, doktor, kisa. Selle wastolude ja mõis- tatusste segu wes katkeb mu osarvus järeldustei te- ha. Mina ei näe mingisugust lahendust. Wuudu- wad asjad, millest jaoks kinni kahmata".

Ka Dr. Höst armas asja lootusetaks, sest ta löi käed nõutult kokku. Temale ei meeldinud ka õõstine etteõõte.

Alsbjörn Krag, kes ta mõtetest aru sai, üt- les:

"Ma ei harwitsje sulle küll enam ütelda, et kõige parema meelega näeksin, et ja kagasi tu- led, riipea kui mulle tee Folgefuchтели mõisasse oled kätte juhatanud".

Sellest ei kahtnud doktor midagi teada. Mi- nel olla othustatud ja selle juurde ta jäätwat.

"Hea küll", vastas Krag rahulikult.

Ta läks kotta ja löi oma kästaskest wäikse kasti.

Selle asetas ta lauasse ja awas jelle wähe- mõime abil. Saas kargas wähatades lahti.

Dr. Hösti kõige suuremaks imestuseks nägi ta kassis kõige süsamaid sõjariistu, wagu ta neid veel khal enne polnud näinud.

Seal oli kaks rewolwrit, kullaga ilustatud, edasi üks suurem pistol pikka rauaga, nii nime- tatud duellipistol, ja wiimaks kaks wäga pikka ja peent oda ilusate käepidemetega. Kõigile as-

jadele oli jisse graveeritud Krugi nimi ja kuupäev: 25. 6. 1904.

„Ma ei oleks mitte arvanud“, ütles doktor peaaegu pettunult, „et siinul nii toredad lufsuksitšad on. Arvan, harrilik paljubaroitatud revolvrer oleks julle palju kohasem“.

„Tänan sind ju hea arvamise eest“, vastas Alshjörn Krug. „Maata selle kasti hain ühelt venelaseelt, kellele ma tord ääsu saatsin. Esiotsja panin ta kõrmale, jeda lapstüks arva-tes; juhustlikult aga leidstin ma, et need sõjaväestad kõige paremad on, mis ma üial olen näinud; eriti revolvrerid on suurepäraseid“.

Detektiiw kaalus sõjaväestu katkudes, peaaegu armastusega.

„Ja sest saadik“, ütles ta, „saadab mind see kaft alati reisidel. Ta on käepärane ja harmoit- jeb vähe ruumi“.

Ta pakkus doktorile teist revolvrerit ja silmitšes teda küsitvalt.

„Ei, tänan“, vastas doktor Höft, ja hakkas lauasajhtlik midagi ohtima, kuni ta sealst ühe wana krimuskatatud revolvreri leidis.

Alshjörn tähtis revolvreri ja pistis selle taskusse. Dr. Höft tegi jedašama. Doktor jäi äkka tahašemašs, detektiiw muutus aga jellewastu itka kõbustamašs, ja kui ta wiimaks ütles: „Oled ja walmis“, siis kõlas ta hääl nii rõõmjašsti, nagu lähets ta pidule, mis ta juba ammu ligatšedes wotanud.

Nad mõtšid mantlid selga ja doktor Höft leidis sešuforra nii tõise ošerwat, et abikaaja kätš jumallaga jätmas. Wiimaks oli ta mineküks walmis, ja kui kell kolmwөөenand ikšeteštiliimend oli, wiibšid nad puiesšeel, mis Folge- fuchteli mõija wiis.

Seal peatas Krug.

„Muidugi pole midagi kašu“, ütles ta, „kui otšefohe maja juurde läheme. Täiškuu teeb ju kōit päewajelgeks. Kas ei pääše meie läbi puies- tikku maja juurde?“

„Jah, kui kšiwimüürist üle wõime“.

„Noh, siis wõime üle“.

Nad ronišid üle müüri ja kadušid puiesštikku pimedusse.

Mõnemänušilise käimise jänese seššid nad äšihelt peamaja eššikšiel, mis kuurwalgel šaras- des wästu tumerat tawast silma paistis.

Kuid puiesštikku ääre ja maja wahel seššis la- ge plaks, kust nad ilma nägemata ei wõinud üle jalada.

Mõišas walitšes waišus. Mitte weweforeri gi polnud kuulda ega näha.

„Walitšija on ušaldataw olnud“, šofištas Kruga, „ja loevad waišima pannud“.

Enam jagu juure mõiša aknoid ošid pime- dad, aga siin ja seal šaras weel walšus ja tea- das, et kōit weel polnud mašama läinud.

Dr. Höft wōttis Krugi käewarrest šinni.

„Mis on?“ küšis detektiiw.

„Kui pahemalt poolt puude wahelt lähe- me“, ütles Höft, „siis jōwame maja šõwma- poolše titma juurde, kus kong seššab“.

„See küll“, ütles Krug, „läheme šinna“.

„Ja seal ulatatamad puud kuni majani, nii et jaladuššiliku toa akna alla wōime pääšeda“.

5.

Kuurwalgel ööl.

Kuna nad lagedale platšile ei hōhtinud min- na, siis oli tee läbi puiesštikku läänepoolšele tit- wale pikem kui doktor Höft arwanud.

Nad pidid puiesštikust kõiges ta laiušes läbi minema. Puiesštik oli tihe ja karmis hoošetusse jätud, nii et nad ainult wogamōōda wōišid edaši minna. Nad pidid ju ettewaaššitšid ošerwa, et oššade peale astudes praginat ei šünnišs.

Kui nad wiimaks jälle kšiwimüüri juurde jõuššid, andis Höft nõu, teeb parem müüri mõōda jätkata, et oššest wōōduda.

Seldud, teštud. Krug läks ees, doktor Höft tema kannul.

Oli ääšjelge ja külln talwōō; kuurwalge oma jūgawate warjudega puude wahel, põne- wus, milles wiibiti, wana mõis ja hoošetusse jätud puiesštik — see kõif tōi kašja hēšerwe, mišest eriti Dr. Höft kõwasti oli tabatud. Ta ei laušunud rännates šõwagi. Ka Alshjörn Krug tundis seššuforra šēaraldust. Ta oli wāga ka- hēšepanelik ja jäi itka jälle seššabama ja kuulama. Kuid midagi polnud kuulda; kōit oli wait- ne.

Nad jõuššid kohale, kus wāike jalgteš müü- ri ääres oli. Alshjörn Krug tähtis praegu taha- šēšit ettepanekut teha jeda jalgtešd harmōōhada, kui ta äššit peatas ja šõrme suule pani, iše ümber pōōrdes, et ka Dr. Höft wait oleks. See tegi se- da ja seššis waitšell.

Waerwalt ošid nad all, kui Krug šõbma mō- ne šammu puiesštikku tōmbas, nii et nad puude tumedas warjus seššid, aga šelgešbi näha wōi- šid.

„Ma kuulšin šamme“, šofištas Kruga.

„Kus?“ küšis Höft ja wārišes põnemušes.

„Seal jalgteel“.

„See on wōimata. Šel ajal“.

„Išt — kuulšen neid jälle. Ja šēšford lähe- malšt“.

Mōlemad kuulušid, aga ei kuulnud enam midagi. Mōtu minutit seššid nad šitšumata, ilma et midagi oleššid kuulnud.

„Ša ešššid“, šofištas Dr. Höft Krugile kōr- wa. „Deadšin ju, et see wōimata on“.

Äšššell peatas ka. Krug oli ta kššiwarrest šinni kahmanud. Ja nüüd kuulšid nad šelgešti šitšitwad, tahašeid šamme, mis lähemšid. Šni- mene, kes tuli, pidi kōhe lagedale jõōdma. Seal

peatasid sammud uuesti ja jälle jäi äkitselt kõik vaikselt.

„Imelik“, hõiskas Hõst. „Sellest ei saa ma aru.“

„See on selge“, vastas Krag, „et tulija nägenust ja kuulmist kardab. Sellepärast peatab ta ja kuulab nagu meiegi. Kuule — seal on jälle sammud.“

Samal filmapiilgul libises üks mavi üle laegenditu.

„Seal ta on“, hõiskas doktor. „Maata ometi, kui ettemaatlikult ta astub.“

Kuju oli nüüd kuivalgel selgesti näha.

„See on ju naissterahmas“, vastas Krag. Doktor kohtus.

„Kas tunned teda?“ küsis Krag.

„Dannaba“, vastas Hõst, „tal on mantel seljas . . . jellekipärast usun ma . . . kannaba weidi, kuni ta näo siia poole pöörab, siis langeb kuipärast just selle peale.“

Samal filmapiilgul pööras daam nägu ja niisugasti Krag kui ta Hõst mõistis ta nägu selgesti näha. See oli umbes 30-aastane daam, peene, pisut lahwatanud, aga väga ilusa näoga.

„Jah“, ütles Hõst nii waljusti, et Krag otse ehmatas ja teda käsivarrest raputas, „jah, see on ju tema.“

„Tema?“

„Jah, Folgefuchtel'i proua õde.“

„Kust pagarast mõis ta tulla?“

„Ei tea. Arvatavasti käis ta mõne naabri juures külas.“

„Dr tal siis siin kandis tühjamaid?“

„Niipalju kui mina tean ei, aga kujukil ta käis. Maata ometi, kui ettemaatlikult ta läheb.“

Daam liikus aegamööda edasi. Aegajalt vaatas ta tagasi, nagu oleks ta tagajamist kartnud. Ta astus väga ettemaatlikult, et jammegi ei kuulda.

Viimaks oli ta kinnimüüri ette jõudnud. Seal ootas ta mõne filmapiilgu ja ronis sellest siis nii osavasti üle, nagu jeda naissterahma poolt oleks waenvalt oodata mõtitud.

„Ta käib keelatud teedel“, hõiskas Ushjörn Krag.

„See näib mulle ka nii“, vastas Dr. Hõst, „muidu ei oleks ta jeda jalgsed kartivanud. Peatee jookseb ju sellega kõrvu.“

Daam oli nüüd puieestiku jõudnud ja läks puude wahel kiiremini. Kuid ta wahtis teravasti ringi ja ta liigutused olid paendunud kui usjul.

Detektiivim ja Hõst läksid talle järele. Ta läks otsepeed maja poole.

Kui ta wana õuemaja juurde jõudis, mõtles Krag, et ta läbi wärawa sisse läheb ja üles õuemajasse poeb. Aga ei.

Ta sammus maja wastpoolsele tiivale, kus ehituse kõrva atrnad maavavama maa parajt õige madalad olid.

Näis, nagu oleks daam selgesti teadnud, kuhu maja oli minna. Ta hruis müüri aart mööda edasi ja peatas alles seitsemenda aatna all.

„Ta kummardab“, ütles Hõst, „ja otsib midagi.“

Krag nokutab pead ja pani tähele iga liigutust, mis daam tegi.

See mõttis maaft midagi, mis näis olevat raste.

„Kas näed, mis see on?“ küsis doktor. „Ma, nüüd näen, tütt wõret.“

„Jah, tõesti“, vastas Krag. „See on tütt wõret, mille ta nüüd seina najale seab. Jah, ta tahab läbi akna sisse minna. See on huwitam.“

Daam ronis tõesti wõrele. Krag imestas ta osavust ja ilmutas jeda ta sõnadega:

„Nagu wäike tirkuluse arst“, ütles ta. „Maata, nüüd ongi ta juba akna juures. Nüüd teeb ta selle lahti — see seest kinni ei ole. Arwatavasti ta oma tuba.“

„Jah, ja liikkab wõre maha. Waantjaitades. Maata, kui tahabest ta akna sulub. Wean kihla, warsti on ta juba woodis.“

Mehed seifid filmapiilgu ja ootasid, lootes, et wõre kukkumine majas sellegi üles äratas. Aga kõik jäi vaikjeks. Sjegi koerte haukumist polnud kuulda.

„Siin me olemegi“, ütles doktor Hõst äkki; „see õbrändaja juhtis meid tahtmatult läänepoolse majatüwa juurde.“

Krag oli sellega, mis maja seina ääres sündis, nii hilgumasti ametis olnud, et alles nüüd nägi, et nad raudkangidega warustatud akende all seifid.

Teisel korral oli kolm akent, mille luitidel raudkangid peal olid.

Ushjörn Krag seifis natulle aega ja filmates neid aknaid.

„Mende taga ongi siis kong?“ küsis ta.

„Jah, nii nimehame meie teda“, vastas Hõst, „kohane nimeetus, nagu näib. Seft niisuguseid aknaid on ainult wangimajadel.“

„Ja sellest kongist tuleb kifa?“

„Seba me wähemalt armame. Kuulsiid ju ise, mis walitjeja sellest wäkis.“

Ushjörn Krag tahtis wäsbata, aga sõna kuni tal juhu, seft nüüd kuulsiid nad hädalt, tahast urisemist, mis ühel ajal näis tulewat õhust, puieestikust ja majast.

Dr. Hõst kahmas Kragi käsivarrest närmitikult kinni.

„See on ju kifa!“

„Nii ta siis algab“, ütles Ushjörn Krag, nähtavasti üsna rahulikult.

Uga ta tegi ainult nii, sest tõepoolest kuulas ta kisa mitmejuguheid häält kõige suurema põnemusega.

Värisem urin muutus ägedaks oigamiseks, milles midagi loomalistu oli. Asbjörn Krug pidi mõtlema gnu oigamise peale, hääle peale, mida ta tõrd ühes loomamajas kuulnud ja mis teda oli värisema pannud.

Hääl kaswas tugevuse poolest ja muutis iseloomu. Oli, nagu oleks ta terve maja omu kõlakaintesje matnud. Asbjörn Krugil oli tunne, nagu tuleks kisa kongist, kuid ta ei suutnud seda kindlasti ütelda.

Mehed olid õudsed sekundid. Sele, kumpaistne õõ, kontlik maja ja see õnnetusestiine hääl, see tundmata, ebainimlik valu kummabine oigamine, see hääl, mis igalt poolt ja ometi ei kujagilt tuli . . . Õhtuelt läks hääl üle kõlak-wast-kõlakwaks kijaiks, mis õhu õudusega täitis. Sama õkki kustus ta, ja mehed seijid kohmetult, nagu oleksid nad kuulnud midagi jebeta-matut, mõistatuslikku, haawatud kulli jumma-kija, inimese oigamist teisest maailmast . . .

Dr. Hõst oli wäga erutatud. Krug nägi, et ta oli kahwatanud.

Asbjörn Krug hoidis revolveri walmis ja hõlits müüri äärt mõõda edasi; jedajama teed mõõda, mida daam oli karmitanud.

Dr. Hõst jäi õkki maha. Ta oleks kõige parema meeslega plehku pannud, kahbis aga näha, mis Krugil ees oli.

Asbjörn Krug mõttis mõre ettemaatlikult üles ja tuli sellega doktor Hõst'i juurde tagasi.

„Mis ja tahad teha?“ küsis arst.

„Tahan woadaba, mis wende taga jünnib“, wastas Krug. „Ujun kindlasti, et hirmus kisa sealt tuleb.“

Nad ajetasid mõre ettemaatlikult seina äärde. Dr. Hõst hoidis seda ja Krug ronis üles, kuni ta raudkongist sai finni mõtta. Sealit pääses ta kergesti teise ja kolmanda kangi juurde.

Sealt mõttis ta finni ja jäi nagu kārbes majaseinale seisma.

Ta oli leidnud, et afnaaluukide wahelt ühest praost tulekuma paistis. Nii siis pidid seal sees olema inimesjed.

Ta kuulatas.

Umber wiis minutit mõõbus, siis kuulis ta sees selgesti janne.

Mehed olid inimese jannud ja liikusid edasi ja tagasi. Wahetewahel peatusid nad, siis algasid uuesti. See on mees, mõtles Krug, naiswerahwra jannud ei ole nii raske. Ürem mees, mõtles Krug edasi, sest ta jannud lähemad rika ägedamaks.

Kohe selle järele arwas Krug häält kuulwat, ägedaid, äremaid sõnu.

Kui ta kõrwaf afnaaluukidele wajutas, wõis ta wahelt paremini kuulda.

Ta tatus ennast paremini paigutada, kuid sellesuures jutus talle see õnnetus, et kōbinat jünnitas, mida sees wististi oli kuulnud.

Sest jannud peatusid õkki. Ei. Nüüd algasid nad uuesti. Nüüd tulid nad lähemale. Ütra poole.

Õhtuelt kuulis Asbjörn Krug karebat häält, mis sees hüüdis:

„Kes seal on?“

Asbjörn Krug tundis hääle kōhe ära. See oli Folgefuchtel hääl.

Deewitiim istus kangi liikumata, nagu magaw lind õffjal.

„Kes seal on?“ küsiti jeeft uuesti.

Wahelt oleks Folgefuchtel ennast waituseft pehta ja wahustada laisnud ning ustunud, et eljis, kui doktor Hõst ei oleks teinud wea, mis Asbjörn Krugil õõk ära rikkus.

Hõst oli nimelt Folgefuchtel häält kuulnud ja kuna ta arwas, et tõõk wälja tulnud, hüüdis ta temale üles:

„Hüppa maha, hüppa maha!“

Seda oli kongis olem mees kuulnud.

„Pea!“ hüüdis ta. „Wargad! Uraneetud wargad!“

Samal filmapilgul hüppas Krug maha.

„Wäbi puiestiku“, hüüdis ta, „aga mõtle kuuwalge peale. Tema ei kōhi meid kõige pealt näha.“

Mehed jooksid metsiku kiirusega puiestikku, kus neid mustad warjud warsti hõlma wõtsid.

Seni näis mõtjamaanik tulnud olemat wälja õue. Põgenejad kuulsid ta wihast häält, kuidas ta kōeri hüüdis ja inimesi üles ehmatas. Ta oli kui hull. Wirmaks laskis ta paari revolveripauku, mis umberringi mägedes põruwa wastuhaja arwabid.

Warsti tõusis õues elu. Õffjed tehti lahti ja lõõdi finni, tuled jooksid siia ja sinna, ehmatanud hääled päriid, mis lahti on. Kõigest kārast läbi kajas aga Folgefuchtel läbitungim ja kare hääl.

Kuid Krug ja Hõst pääsid puiestikust nägemata wälja. Uga nad pidid tegema juure kõweruse, enne kui kuuwalgele maanteele julgesid wälja tulla.

Waevalt olid nad maanteel, kiti Krug ütles:

„Selde taewas. See õõ on tõesti täis ül-latuft — seal ta juba on.“

„Kes?“ küsis Hõst heitudes.

Wastust ei olnud maja, sest samal filmapilgul herkis nende kõrwale mässitud kogu.

See oli Folgefuchtel ise, kes wihahalt kübarat kergitas ja küsis:

„Mit hilja weel teel, mu herrad?“

Ta hääl kajas wuhullikult ja wiisakalt.

6.

Ühwardused.

Ijegi Üsbjörn Krug, kelle närmid kõige juuremad üllatuseid wälja kannatasid, kohmetas filmapilgu jeda inimuse järstust nähes. Ja ta jõber, Dr. Hõst, oli inimeste päwast teasetu.

Terwe woog mõtteid waldas Krugi. Kuidas oli see mõimalik, et Folgefuchtel nii ruttu oli maanteele jõudnud? See oli ju, nagu oleks ta maa seest wälja kaswanud, nii äkitsest teisist ta kuwawalgel nende ees. Ja ometi olid nad teda näinud alles mõne minuti eest õues wihajelt edasi ja tagasi jooksmat.

Mõijaomanik Folgefuchtel aga oli nüüd isina rahulik ja ei inestanud kottuajaamise üle nähtawasti wähematti.

"Tere õhtust, herrad", kordas ta. "Mii hilja weel teel?"

Üsbjörn Krug nägi aga kuwawalgel, et mehe nägu pilkawale naeratusjale wenis.

"Jah", wastas Üsbjörn Krug kõige loomulikuma häälega, "kõijine metjas piisut jalutama. Tore ilm täna õhtul. Teie olete armawasti ka piisal jalutuskaigul?"

Krugi lõnad olid kaalutult wõlutud. Ta waldas, et Folgefuchtel neid metjast tulekul näinud, jellepärawast armas ta kõige paremats jelle teabega temast ette jõuda. Kuna ta aga juttu mõimalkult pea joowis teisetele radadele juhida, siis oli ta siijimuse Folgefuchtelit jalutuskaigu kohta juurde lijanud.

"Mina ei käinud kangel", ütles Folgefuchtel. "Tulen otjekohje kodust. Tulin otjети läbi metja, nagu ijegi wõite armata."

"Mispärawast peakijine jeda armata wõima?" Folgefuchtel raputas kärsitult pead.

"Teie nägite mind ju mõne filmapilgu eest mu maja ees."

"Kuidas nii?"

"Muidugi salgate jeda ja teete õieti. Miu nule on see aga rahuldusleks, et Teid nüüd tunnen."

"Ma ei mõista, mis armate. Wõdi peab see haawamine olema?"

"Tahaksin Teid ainult hotatada", ütles Folgefuchtel rahulikult. "Teie tahate mind muuskida wõdi jeda wähemalt teha lastuda."

"Ma see ei ole õige", wastas Krug ja jatkas haawatuna: "kui Teil aga see kahklus on, siis pean oletama, et Teil tõesti põhjust on kartmijeks."

"Kollus, igal inimesel on saladusi, ja minul on omad, mida ma enesele tahan hoida."

"Kui Teil saladusi on", wastas Krug, "siis käibe nendega õige karrarikalt ümber."

Krug oli oodanud, et Folgefuchtel tähenduse peale, mis kija kohta käis, ärewats saab; aga

mees jäi täitja rahulitust ja wastas tajaketi, poolenisti enesele:

"Sellest ei jaa mõbda."

"Kas armas ta kija wõdi midagi muud?"

"Kuhu herrad lähewad?" küsis ta äkki.

"Aeg on hibine", wastas Krug ja waatas üles kuu poole, "barmis küll koju minna."

"Siis joowitsin herraid todut jaata. Ma armastan õõstjerd jalustustätte . . . kui Teil jelle wastu midagi ei ole."

"Mitte jugugi", wastas doktor, et ta midagi ütelda.

Ja nii saanusi nad kolmest teed mõbda ejida, Folgefuchtel wahel. Ta oli kaswu poolest wäite.

"Ma kordan oma hoiatust", ütles mõijaomanik agawasti. "Teie ei tohi endid minu asjadesse jegada, muidu mõiks see Teile karde-tawaks jaada. Tulen Teile wastu jellega, et Teid hoiatan, ja tulen Teile weel kord wastu, kuna ma jeda kordan."

Wäike mees waatas Krugile näkku.

"Mii wastutulekik ma muidu ei ole", ütles ta.

Üsbjörn Krug filmitjes teda. Mehe juurijeteadmus meeldis talle.

"Tahan Teile head nõu anda", ütles detektii, "ärge waewate ennast minu hoiatamijega. See on igal juhtumijel kasuta. Semb-kumb: ma olen nuustur, ja siis on muidugi illearime, wõdi mul on iiklik huii weidi Teie jormedele waadata, ja siis ei wõdi Teie hoiatus mind weel õieti mitte heidutada."

"Mispugune huii on Teil ennast minu asjadesse jegada?"

"Noh, jelle üle ei ole ma weel pikemalt järele mõitnud, wõib olla awalik huii. Teie olete oma ülespidamijega siin eneste kohta wähe meelitawa tähelepanu aratanud."

"Mis see peab tähendama? Olen nua kedagi ekstitanud?"

"Kuidas jelle peale waadatakse."

"Õm. Kas tähelepanu awaldas kija?"

"Eks Te leia ijegi, et see filmatorikawast kolab", wastas Üsbjörn Krug.

"Magu ma Teile juba ütlesin" — Folgefuchtel raputas pahajelt pead — "ei jaa ma jellest mõbda. Just jellepärawast tulingi ükfikusje kohta. Ja ka jellepärawast, et rahu jaada."

"Kija pole ikki filmatorikaw, ta on ka kohutaw. Temas peitub inimik kõla, mis oletada sajab midagi hirmjat."

Folgefuchtel jäi teisima ja wähtis Krugi tarretult. Siis ütles ta ainult:

"Mii."

"Kija sajab, nagu tuleks ta inimese juust, kes koledat walu tunneb", ütles Üsbjörn Krug. "Kui mulle ütlete, kuidas see kija tekib, siis olen rahuldatud."

„See'p mu jababus ongi.“

„Nagu minagi arvan.“

„Ja jeda ei jaa Teie iial teada.“

„Wõib olla“, wastas Krag. „Teie ei taha siis mitte rääkida?“

„Teie ma seletust ei mõlgne.“

Derrad olid arsti maja juurde jõudnud. Dr. Gõst amas määrama.

„Kui sellele seisuohale ajute“, ütles Krag, „siis on mul ometi põhjust Teie sõrmedele waadata.“

„Teie olete tõesti weider!“

Folgefuchtel naenatas jälle iseäralikult.

„Kas teate, misjuguise hädaohu kätte Te enda annate?“ küsis ta.

„See mind palju ei hirmuta.“

„Tahan Teile jeda ütelda“, jattas mõisaomanik rahulikult toonil. „Oletan, et Teie see olete, kes weidi aja eest üles minu ainalise ronis. Teie tahtsite näha, mis ma toas teen, et ole?“

„Seldades, et mina see olin, wõiks Teie oletus juba õige olla“, wastas Ašbjörn Krag.

„Wõib olla, et oleksite minu juurde siisjegi tunginud?“

„Wäga wõimalik.“

„Noh, siis laske enesele ütelda, kui Teil forda oletis läinud siisje jaada ja minu ettenõtet waadelda, siis ei oleks Teie sealt iial ena mawälja tagasi tulnud.“

„Kas oleksite wähest minu peale lastinud?“ küsis Ašbjörn Krag ükskõiksest. Folgefuchtelil ähwardus ei olnud tema peale wähematti mõju awaldanud.

„Niijugustele küsimustele ma ei wasta.“

„Kuulge“, ütles Krag, „kui Teie üht politseinikku lasta oleksite ähwardanud, siis oleks tal põhjust olnud Teid wangistada.“

„Politseid mina ei karda; tema ei wõi mulle midagi teha.“

„Armate?“

„Jah, sest mina olen nüüd wägewam kui politsei.“

„See on hirmutaw teade.“

„Jah, ja Teie saate mõistma, et mul tõsi taga on, kui kuullete, et ma Teis lohe alguses politseiametniku ära tundsin. Teie mäete, mina ei karda. Teie oleksite wõinud enesete walida parema nime kui naeruwäärilise nime Gafelgubel.“

Derge ärewus kajas Folgefuchtelil häälest.

„Tahaksin tõendada, et nimi, mida nimetasite, jugugi naeruwäärilisemalt ei kõla kui Teie oma nimi“, ütles Krag jultumult naerutades.

„Selle walisin ma“, wastas Folgefuchtel ruttu, „et inimestele märku anda, et ma see ei ole, kelle ma enda ütlen olewat, aga kas jelle kohba ja küsimust ei taha kuulda. Teie kui po-

litseinik wõite nüüd ära reisiida. Wõin ju arwata, et mu üleaedjed Teid kutsujid. Aga Teil ei ole siin midagi teha. Nii siis: reisiige koju!“

„Ei reisi; muu peas juba sellepärast, et tahan tundma õppida jeltskonda, kelle hulka Teie mind nii lahkesti kutsujite. Mina seian, et Teie iluwäga hirmutaw olete.“

Kragi iluolek ärritas Folgefuchtelit.

„Waadake minu tuttrusringkonnas ette“, ütles ta ähwardades. „Olen kardetawam kui Te aimate.“

„Seda parem.“

Ja Ašbjörn Krag sammus aeda, mõisaomanikule pead noogutades.

„Teie jäate siis siia?“

„Jah! Jällegemiseni!“

„Aga ma lootan, Teie huiwides, et Te enast minu asjadesse ei jega.“

„Seda teen siiski. Pead õõd!“

Jlma tagasi waatamata sammus Krag maja poole. Gõst järgnes talle.

Punapealine mõisaomanik hakkas pikkamisi oma mõisa poole tagasi minema.

Dr. Gõst süütas lambi oma töötuas põlema. Kui tuba walgets läks, märkas ta laual ihe telegrammi.

„Sulle“, ütles ta ja andis telegrammi Ašbjörn Kragi kätte. „Kiritelegramm, nagu näen. Ta on meie arwolekul tulnud.“

Ašbjörn Krag amas telegrammi ruttu. Ta aimas, et see detektiivpolitsei wõimast wõiks olla, ja tal oli õigus.

Jmestades luges ta telegrammi läbi. See oli järgmine:

„Urge olge Folgefuchtelil wastu kallalekipuw. Olge õige ettewaatlik. Peats ta aga sealt lahutada katsuma, siis wangistage ta wiibimata. Dr. Peters on teel. Ühem.“

Ašbjörn Krag tõusis üles ja jalutas mõne korra üle toa.

„Nii see on“, ütles ta, „kui oluforda ei tunta. Uhhelast jeda mõisaomanikku walwaba ja mitte talle kallale kippuda on wõimatus. Et ta kohalt ei lahku, jeda ei jaa ma takistada, olgu siis, et ta rongiga läheb.“

Ta waatas kella.

„Just praegu läks üks rong Friedrichshaldist teele, sellega ei wõinud ta lahutada. Wähem rong läheb alles hommikul kell 9, sinnaamaani wõime rahulikud olla.“

Waheajal oli ka doktor Gõst politseiwõima telegrammi lugenud.

„See on juba teine telegramm ühikese aja sees“, ütles ta; „on näha, et seal närwilikus walitseb.“

(Järgneb.)

Jääs.

Saksa kirjaniit Alfred Manns.

Drontheimi sadamas Norramaal seisis noore Ameerika miljonäri George Rice jahtaurik.

George istus oma tööruumis kirjutuslaua ees ja vahtis paberitükkile, mida ta ju pool tundi käes hoibis. Ta oli hambad alahuulesse hammustanud ja ta energiliselt näolt paistis marjatud meeleheide.

Nüüd pani ta paberi kofu, äigas käega üle filmade ja tõlistas.

„Kus on mistress Rice?“ küsis ta jistseatumalt teenrilt.

„Proua loeb eestekil.“

George noogutas pead.

„Paluge kapten Roy sira.“

Teener lahkus ja kobe jelle järele ilmnes wana kapteni kummetu kaju kambriisse. Tulija watas küsides Georgele.

„On Teil aur sees?“ küsis George.

Roy noogutas pead.

„Millal jõuame New-Yorki, kui wiibimata merele sõidame?“

Kapten mangutas pead.

„Nii äkki ei saa. Ütlefin Teile juba, et minnituvad, mis sinne behas meile walas, minu arust midagi wäärt ei ole. See ei ole kellegi manganpronks. Me peame üsna ettewaatlikult sõitma Saksa- või Inglismaale ja seal need tarbetumad asjad ümber wahetama.“

George Rice ei wastanud. Ta wahtis põrandale, aga siis ütles ta pikkarni ja kindlasti:

„Olgu sellega kuidas on; meie peame tahessa päewa pärast New-Yorgis olema, kuulete, peame. Kõige wõimal teel jõuame sinna ka!“

„Wõimata, sir“, ütles Roy. „Teie teate samuti kui mina, et praegu kowade on, ja mis see tähendab, teate ka. Suik wõib olla walmult lõunastihist, ja see on palju pikem.“

George Rice tõstis pea ja watas wanale meremehele näkku, kes alles nüüd muudatust nooremehhe näol märkas.

„Roy, wana sõber, me peame seda ometi katsuma, küll ta läheb. Kui jutume jäässe, küll siis sealt ka jälle wälja pääseme.“

Kapten, kes nüüd teadis, et midagi õige tõsi oli jündinud, ja kes Georgesse enam sõber kui teenija oli, lahmas weremehe läest sinni ja pigistas seda sõwasti, aga ei küsinud midagi. Nüüd mõttis George telegamini ja andis selle Royle. See luges:

„Sir! Teie wäite Francis on kui raskest appupõlises, et me loodame seda wäna ühesa

päewa pärast kriisiri wiia. Tulge kobe, kui last weel lord tahate näha.

Dr. Clark“.

George oli jälle istunud, ta näis täitja murtud olewat.

Roy astus ta juurde ja pani koe ta õhale.

„Mister Rice, Teie olete waitides palju enam häda pehmendanud kui kõik kuulsad „hea-tegijad“ kofu, kes ewesele ajalehtedel lasewad iga aanti eest kwiitungi anda. Teie ei pea ütlema, et esimene soom, mis awaldasite, mõistus-põhjusega tagasi küitati. Ma riskeerin oma pandi ja sõidan Farb haarbelle otsejoomes New-Yorki, sest mõne Southamptoni wõit Queens-korralaemaga ei jõua Te mitte sinna. Kas aga meie windi tiivad peawad ja kuidas me jääpiirkonnast läbi pääseme, see on Jumala juhatada.“

„Ma tänan Teid, armas Roy“, ütles George; „ma teadsin, et Te wõid kimpu ei jätta.“

Weel lord pigistastid mehed üksteise kätt, siis tahis kapten lahkuda, aga George hoibis teida weel tagasi.

„Minu abitaajale ei tohi Te mingisugust märku anda. Dema peab hirmsast ärewusest ilma jääma. Teate ilgei — kohal kannatab ta selle bergemini wälja. Aga seda närweibõwat wotamist, ei, seda ei kannatats ta wälja. See lähe mullegi raskest.“

Roy noogutas pead ja filmittes noort miljonäri kaastundlikult.

„See aeg muutub Teile wäga raskest, mr. Rice, et peate enmast ahastuses näitama rõõmsana. Ja kui Te enam kannatada ei jaks, siis tulete wana Roy'i juurde, eks?“

George noogutas pead. Kuna kapten oma kohale läks tarwiksi häste andma, sammus Rice oma noore proua juurde, kes mugamas tuugi toolis puhkas.

Soomita õnnelikult watas Ethel Rice oma mehele silma, kes oma ärewust ainult juure waemaga suutis warjata. Ornasti süttas ta oma abitaaja kätt.

Waewallaelse tekkis elu; ruttu jodisid madrujed sira ja sinna ja auruwile milisthas kolm lorda järjestikku, märguandeks meestele, kes maal wiibisid, et aeg on laemale tulla.

Küsides watas Ethel üles.

„Sait New-Yorgist teated, mille järele mitid New-Yorgis lamwis on, arwlan“, watas George, „ja ma tean, et see struugit joomile watab, kui ma arwajõduks küsi andsin.“

Moore proua põsed hakkasid rõõmu pärast lõkendama.

"Ah, ja, George! Mõttele onveti, juba kolm kuud viibime oma väiksest Francise'ist kaugel. Teine kord võtame ta ühes kooliõpetajaga kaasa. Pois ei tunne meid ju enam ära, kui jälle koju pöörame!"

Põrutatult pööras George oma näo kõrvalle.

"Mististi ei tunne ta meid enam", ümises ta endamisi ja, harkes, et enesewalitsejise kaotab, ütles: "Mul on veel kätte anda, niipea kui saan, tule jälle sinu juurde".

Ühtes ja lahkus.

Uga George Rice ei annud mingisuguseid kätte, tal ei olnudki neid anda, sest niipea kui Roy ankrud laskis üles minnata, oli kõik enesestki mõista korras, moon ja sõed laeval, sadamamaalshud maalitud ja loots kommandosillal.

Masinihüütu silmittes George, kuidas ankur elektrijõul kergesti üles minnati.

Paha teade ei olnud temas veel õieti päris hingelise valu äratanud: mis ta tundis, oli lihtsalt kehaliik pigistustunne rinnas ja peas; kaotuse mõiste ei olnud temas veel ettekujutuseks muutunud. Ta silmittes läbiwärtmat nii intensiivsel, nagu oleneks tema juuresolekust hea kordaminek.

Üldse, see läbiwärtmat nägi täpselt wälja nagu õnneratas, mis ta väiksele Francise'le poole aasta eest juunipäewaks kinkinud. Smellegesti nägi ta poissi oma ees wabast weerebamata, kuna tema, tagurpõdt ilhe täidetud Shotland-poni seljas istudes, poisi ägeduse üle naeris.

Winnaks jäi wärten seisma, ankur oli illewal. George waatas imestades oma kaha, ta teadis, et oli naernud, ja siis tult talle jälle meelde telegramm ja sellega äkki seisul rra tõsiduse tunne: Ta armas pois ei mõinud ial enam hõimata teda mõbda üles ronida, ei ial enam tema ja Etheli wägel istuda, pool kaha ema, pool isa üles, ei ial enam muurul hirtammi kaswatada ja ei ial enam temale "ifa" ütelda. Niiid tabas teda kaotus täiel määral, sõnake "ei ial" oli hirmus seletaja.

Loots harwibas esimest korda masinistitelegraafi ja pikkamisi hakkas sõnawatas jahtaurik liikuma.

Roy, kes noort miljonaäri juba tüki aega silmitserud, astus niikiid tema juurde ja, kawatseides ta mõtteid teistale pöörda, hakkas temale teateid andma.

"Meil on tublid mehed", ütles ta. "Armasin oma kohuseks meesetele teatada, misuguse tee võtame ja weel, et ma ka windi tüki õieti ei usalda; armbin weile nõu maha jätta ja lubasin kabe kuu palga ja prii kojureisi. Uga keegi neist ei lahkunud".

George ajas pisti.

"Ja nad ei pea jeda kabetsema, kui New-Yorki jõuame. Muide, kas on Saksa insener weelaluse kellamärgi wastuõõtemärgi walmis teinud?"

"See töötab laitmata", wastas Roy. "Meil on sel aastal haruldajelt warajane temade. Nagu teada saan, on jää Grönlandi rannast juurtes lampades lahti pudenenud ja ujud lõuna poole Allandi okeani. Newfoundlandi ja Uue-Shotimaa kohal letanwe jeda küllalt. Uga kõige pahem on weel, et jäämäed enestega tihti kaaja toowad udu, nii et jäämägedes ei näe. Temperatuurid mõõtmised aitawad aruult nii kaugelt, et kiirust saab wähenadata. Kõige pealt aga ei teata ta, kus olla, ja seal on meile tulelaewade ja rannatillesande jaamade weelalused kellad kaalitud".

Ruuna jahtaurik, lootji poolt juhitud, paraja fiirusega areilurast fjordist läbi libises, jahlutas George kapteniga eeslaewal edasi ja tagasi. George waitis ja tal oli hea meel, et Roy juutu westis. Kõik küsimused, mis wana meremees prunudus, olid etteõõte kordamineku juures wäga juure tähtsusega.

Jalutades olid nad Etheli juurde jõudnud.

"Minu abikaaja hurnitab see asi ta, armas Roy, seletage temale ka jeda stiseleadet".

"Heameelega", ütles kapten. "Weepinna all, nii tüüri kui bakpordi pool pigistatakse igas kohas üks raudne tank lahise äärega, milles paas gummitõbis puhkab, wastu laewalaetama. Iga tanki mahub umbes kaks kuni kolm ämbrit wett. Sellesse wette riputatakse wäga tundelikud mikrofoontid, mis on finnitatud kaabli külge, mis läbi tihebalstehtud tankikülgede laewaruumi läheb. See kaabel lõpeb siis kähelt poolt päris wastuõõte apparatidiga, mille küljes kuuldetorud seisawad. Elektriõu annawad kähelja fuwementi. Põhimõte seisab iserallikul asjaolul, et teabekellade hääl läbi laewakülje tankide wette edasi tungib, kus mikrofoontid enesesse imewad. Udu ja tormi ajal liitakse kella. Igal jaamal on oma code. Nii tähendawad, näituseks, Ameerika põhjarannal neli ruttu üksteisele järqnemat tooni, et tulelaew Sabbe Sand ligidal seisab".

Ethel oli tähelepanelitult kuulanud.

"Ma tänan Teid, armas kapten", ütles ta.

"Kas lubate mulle kord jeda stiseleadet näidata?"

Suure lahusega tähtis kapten soowi. Üldse hoidis ta sel päewal, mil kommando lootji käes, enmast abielupaari ligidale. Ta teadis, kui piinarikas olt Georgel abikaasaga üksi olla. Etheli imestuseks ilmutas muidu nii sõnabohw meremees seltskondlist talenti, mis noor proua tema juurest siamaant weel polnud teidnud. Kord juhtis ta tähelepamtu fjordimaastiku is-

analise ilu peale, lord seletas ta sõidusüüti ja maondusaid meretehnilisi laevafisjeseadeid.

Nii mõõdus päev.

Silja õhtul oli ulgumerele jõutud ja loots fjordi juur laevast lootsilaevast lahkumud.

Runa Ethel väiksele kaugenemale laevale järele vaatas ja Roy koanandosillale oli astunud, läts George ruumi, kus traadita telegraafi aparaat seisis. Ta telegraafeeris ise, sest ta oli juba Markoni seletti juures tegelikult õppinud.

Kui telegraammipost kalle täna hommikul paha teate tõi, oli ta koke Dr. Clarkile, oma majarastile, telegrafeerinud: „Teatage õhtul veel lord Drontheimi“. Ühtlasi oli ta telegraammiltoojale telegraami arastatamiseks külastat raha andnud.

George pani aparaadi tööle ja andis teate märgi lähemale Norra rannajaanuale, kust koke vastus tuli.

„Palun Drontheimi jaama telefoniga edasi anda telegraami George Ricele, jahhauril Roomet, praegu 9°, 20' : 63°, 40'.“

„Sünnib“, teatas jaam tagasi.

Mõõdusid ainult mõned minutid, mis George meelest näisid olemat igatõru pikkused. Viimaks kõlas jälle märk. Aparaat töötas; George süda põksus, kui teate välja luges:

„Jumilikult armamise järele lootusega. Runa.“

Sel filmapilgul ilmus Ethel väikse ruumi lävele.

„Noh?“ küsis ta naeratades. „Kuidas seisavad New-Yorgi Central-aktsiad?“

George kohkus ja kummardas siis aparaadi kohale, et oma kohkunud nägu peita, ülevõimliku jõuga jurus ta äärmuse mahja.

„Silmapiilk, armajan“, ütles ta.

Matusele aja pärast pööras ta ümber, ta jutus naist, kuidles teda ja naenataski.

„Mis mängime nüüd lord malet?“

„Muidugi“, naljatas Ethel sarafilmil, „sel lepärast ma tulangi. Ega sa ometi ei arva, et ma sulle müüdu järele jooksen?“

George pani koe ta õlgade ümber ja mõlmas läkfid saali, kuhu nad malelana ette istusid. Kui Ethel partii võitis, tähendas ta:

„Nii pahasti pole sa veel ilial mänginud, kallis!“

Õhjel, Ethel magas juba mitu tundi, tõusis George kofaketi üles, ajas pika kuue selga ja läts telegraafituppa. Warsti selle järele pragisesid märgid signaalmasstis, kuid vastust ei tulnud. Verme pool tundi otsis George Norra rannaga ühendust, aga asjata.

Viimaks õpetas ta kofed ja läts sillale Roy juurde.

„Teateid?“ küsis kapten.

„Jah, kell kimm „Lootusega“, vastas

George. „Praegu ei saanud ma Norra rannaga enam ühendust.“

„Mun küll“, noogutas Roy. „Sin on kõueõhku täis, puhub kange keskhommikutul ja laugus on ta juba launis suur.“

„Et inimene ta nii mõllemata on“, ütles George. „Õleffin võinud Clarkile läsu anda, 24 tundi hiljem Shottlandi-jaama raadiotelegrammi saata; nüüd ei kuule ma enne Galifaxi midagi. Ja evatelegrammi ilma rahata edasi ei saadeta; võin telegrammi alles kap Racell, kus mind tuntakse, Galifaxi saata.“

Roy waitis filmapiilgu. Tal oli vastse troostisõnu leida, sest ta tundis Dr. Clarki, kes mitte pessimist ei olnud.

„See armas väike poiss“, jostitas wana meremaru endamisi. „Teie kaotate palju, see on tõsi, aga“, pööras ta George poole ja ta hääl läts waljumaks, „Teile jääb ta mõõtmata palju. Mõtlege oma toreda proua ja selle väikse olemuse peale, kelle ta Teile warsti kingib.“

George noogutas pead.

„Tõsi küll, kapten, aga — — — noh, jätame selle nüüd. Kuidas saame edasi? Kuidas on lugu windititibadega?“

„Meie sõidame nüüd 19½ sõlme“, watas Roy. „Tibade kohita pole midagi ütelda. Murduwad nad, siis murduwad nad kornaga, aga normaalsõidu kannatavad nad armatavasti välja. Peale selle, ärge unustage, et enesele homme lafete anda uuemad järeteated. Ja jeda ütlen Teile, sir, ilma tagawatitibadeta laewalael ei sõida meie ilial enam, wõit aga, Teie lafete laewale kaks winti teha. Umberehitamine maksab küll palju, aga see ta juub enda ära.“

Ja nüüd hakkas Roy nähtawa suure õhinaga kahevindi jüsteeini häid küllgi kiltma, kuid George kuulis teda waewalt. Ja warsti läts ta alla magamisruumi tagasi. Hommikul oli ta ärkisel ja kuulatas oma abitaaja rahulikkude hingetõmbamist. Ta ei mõelnud muud, kui: „Nüüd sureb ta laps; kui ta jeda teaks —“

Alles hommiku eel uinus ta rahutusse unesse.

Einel nõudis Ethel Georgelt lubadust, et jügisõidul Floridaše Francis kaaja wõetakse.

George filmittes oma sõrmekülgi, siis ütles ta pikkamisi:

„Jah, kui midagi tõst wähele ei tule!“

„Aga mis nimelt, kallis?“

„Noh, keegi wõiks haigele jääda, sina, mina, Francis.“

„Ah, mine. Seda ju küll ei tea, aga meie tõis oleme ju nii terved ja nimelt veel Francis, kust wõiks temale küll haigus tulla?“

„Jah, kust wõiks haigus temale küll tulla?“ lordas George mafilnikult ja tõusis üles.

Ka Ethel tõusis, nõjatas kema rinnale ja ütles kaja:

„Ta peab ju ka kui mangujeltisiline kaafas olema — tead, kelle mangujeltisiline! Kui õnneks ma olen!”

Kell 12 andis George lõuna poole traadita teademärgi, ja Shotlandi jaamaft tuli selle peale vastus.

„Soovim jäätateid“, telegrafeeris George, „läheme New-Yorki, kõige otsemat teed“.

George juures viibis ka Roy, kes kommando esimese tüürimehe kätte andnud.

„Noh?“ küsis see, kui vastus tuli.

„Suur hull jäämägesid ja ajujädäd Vabradori, Newfoundlandi ja Uue-Shotimaa juures kuni Halifaxini. Sõitke lõuna poolt.“

Küsidis waatas Roy George peale.

„Deie müüakse“, ütles ta, „aga mõelge oma proua peale.“

„Kui palju aega kaobame lõuna poolt sõites?“ küsis George.

„Siit peale poolteist päeva.“

George mõitles raskesti.

„Eiis on kõik hilja! Kui poisj veel kord meelemärgusele ärkab ja oma wanemaid otsib? Roy, kui tõesti mõne jäämäega kokku põrkame, ega see siis koge jurma ei tähenda? Me valmistame paadid moonaga ja kasjallatega. Ethel ei annaks mulle iial andeks, kui ma harmitamab jätaksin ainja mõimaluse Francisit jumalaga jätta.“

„Oigu siis Jumala nimel“, vastas kapten.

„Kümne aascha vest oleks see hullumeelsus olnud, siis polnud päästepaatidel talal merel pea mingisugust väärtust. Nüüd on asi teine. Olen, nagu Kommeet oma seitsme veefindla mahega vajub harmia, ilgei raske wigastuse puhul mõne minukiga põhja, nii siis peaks see üsna eba-harilik sündmus olema: beaiegar ifka on mõimalk paate vette lasta ja abi kutsuda: mõni aurik on Atlantifikus ifkaqi kuldbehanguses, kui hädasolem laew sõiduteest just kaugel ei ole. Beavaft kui küllalt paate leidub ja need täitja torras on.“

Kõrvalisel päeval tulid Daani Farde jaarestikust Monteni ja Syderø saared nähtavale, kuid kadusid varsti jälle ja nüüd tuli kuis otsusekohe New-Yorki peale hoida. Uheskateit-kümmeend sõline lähistikkü kummis sõites, mõidi see maa georeetiliselt kuue päevaga seljatalha jätta, ja selle oletuse järelle mõis „Kommeet“ pävaft Drontheimist lahkuuist kahelja päeva hiljem New-Yorki jõuda.

Sga päevaga, jah, iga tunniqa kaoblas George rahutus ja ifka raskemaks läks tal Etheli masinu rahulikkust näidata ja naise naljatuste peale masnata. Mitu korda, kui piin tema arust in õige raskets läks, kufati heda abikaasale kõik ära ütlemata. Aga ta ei saanud jeda kuis wälja, ja pävaft oli tal sellest hea meel, sest see poolik teadmine oli ilinõiga näe-

we jõdu. Balju penifoormaid ainsast lapseft kaugel ja mitte teada, kas ta palawitus jampsis, sel sümapilgul suri wõi ju surnud oligi — see oli pahem kui kõige kurwem tõsidus. Nii mõtles George, ja siis ütles ta jälle enesele: Aga wabest elab Francis alles ja wabest — — ekjuwad arstid. Kui ta jeda lootust ka totru- jeks arwas ja ta mõistus selle wastu wihastas, ta jüda lahmas sellest ometi kinni ja ka ei mõi- nud sellest lootuseft loobuda.

Sgatahes ei tohtinud ta oma abikaasat oja mõtta lasta neist hingepinadest, sellest lootuseft ja meeleheitest.

Kommeet sõitis kiiresti, kuid George meeleft ei olnud see ometi veel küllalt kiire. Ta pa- handas enesega, miks ta laemalle 3000 hobuse- jõulise masina asemel ei olnud asetada kaftnud 5000 hobusejõulist, ja arwas wälja, et ta selle läbi oleks mõitnud poolteist päewa.

Wimaks, kuwendal päeval, tuli Roy Geor- ge juurde.

„Ma usun, nüüd jõuab telegramm ju Kap Raclele.“

Kaks minutit hiljem seisis George aharaadi juures ja ta suureks rõõmuks tuli jaamaft was- tus. Sealt lubati ta telegramm Dr. Clarkile Halifaxi Martoni-jaama kaudu koge edasi toi- metada. Uhtlasi teatati jaamaft, et eriti lõuna- pool Newfoundlandi rasked jääolud walitferwat.

Muidugi andis George jalama hoiatusle Royile teada. See noogutas pead.

„Ma ei saa aru, meil on ju siin täitja selige õht ja kõige parem sõidutiin“, tähendas George.

Roy waatas parajasti piiffilmaga.

„See muutub mõnikord äkki“, vastas ta.

„Kõht lõunapool Newfoundlandi on abati oli- nud kõige pahem nurk. Ükski meremees ei ni- melta Cable Islandi, mere hirmija lahingu- wälja nime heameelega. Bealeqi waadale kord sinna lowde poole: niisuguse poisiga ei tahaks pimedas hea meelega kokku puutuda!“

George mõttis piiffilma ja näqi hulga hitalajäämägesid, mis nähtawasti kardunud külmatuses wahetpidamata lõunapoolle ujusid.

„Noh, need ei tee meile ju midagi“, ütles George. „Ega Te ometi ei kahja kiitust wähen- dada?“

„Meel mitte, wastuofja“, ütles kapten; „aga need asjad seal minulle ei meeldi. Need ei ole esimesed, noh, efs me näe!“

„Kommeet“ sõitis veel umbes 60 merepeni- loormat täiel aurul, kui õht äkki külmemaas ja niiskets muutus.

George oli Ethelile parajasti rätiku too- nud, kui mastimees ülewalt hüüdis:

„Jäämäed ka lõunas!“

„Jm lähes sulle ometi wälks, hallis“, ütles

George, ja wastupanemata lastis Ethel enda saab jama.

George ruttas kohe sillale kapteni juurde, kes teda wastumundlikult teatades wastu wõitis:

„Pidin tiirust poole mõrva wägendama.“

„Uga Jumala pärast, mistarwis? Kõik on ju weel mitme penitentsia taha selgesti näha.“

Roz tähendas weele.

„Maeie wiibime juba ajujääs.“

Nüüd nägi ta George mehes wäikeid jää-tükke.

„Nende wäikeste tükkide pärast?“ pahandas ta.

„Need wäikesed tükkid on kaunis pakjud, kuulake ainult, kuidas wint neid peksab; kütis wint kiiremini, siis ei mõiks ma winditüüri enam usaldada. Ja waadake, kuidas õhk korraga paksumaks läheb.“

Nende sõnadega liigutas ta laewa telegraafi läepidet. „Seitse sõime!“ käis käst alla masinaruumi.

George nägi jeda märki ja tõmbas säed tuulikahe, kuid waitis.

Õhk läks nüüd jegaemaks ja jegaemaks, kuna „Romeet“ pitkarnisi läbi sõitis ajujääst, mis itta paksemaks läks.

„Siin on kaks jäämäge kofku põrganud“, ütles Roz. „Häda laewale, mis nende wahelle jääb!“

Jäämägedest, mida madrus lõunas näinud, oli „Romeet“ õnnelikult mööda jõudnud, kuid nüüd oli udu jedatõrd tihenemine, et weigi kõige suuremaid asju enam üle saja meetri laugusele ei olnud näha.

Tund aega läks sõit pikkarnisi edasi, siis ütles Roz:

„Ei tea, ma kardan, et uduks kurtist kõrwale oleme kalburud; siin on kõikjugu madalaid kohi. Hobson“, hüüdis ta, „minge ometi weelaluse kõlaparaadi juurde!“

Hobson kuulis sõna ja tuli natuke aja pärast tagasi:

„Kõik korras, kapten: üsna wafafed toonid ainult paremalt poolt pikk, liihite, pikk, pikk ja liihite, liihite, pikk, liihite, tulelaemad Wiking Rockil ja Safety Bay!“

„Ähman, Hobson“, ütles Roz, ja siis George poole: „Mäete nüüd begelitku laju. Kui nähtu- fets kuullesime Safety Bay tulelaema kella pahemal pool, siis oletas see märk, et uduks liig kaugele läände oleme sattunud ja tulelaemade wahelt maa poole tüürime. Waremalt pidi sel puhul tähtsa paigalle jääma, nüüd ei ole jeda enam maha.“

Kuud udu õhkenes itta weel enam. Nüüd kästis kapten masinawälil waha tulla. Siis pööras ta George poole.

„Minu woene, armas herra Rice, ei aita midagi, jalakafude pärast peame — — —“

weel aeglasemalt sõitma, tahtis ta jatkata, kuid ei lõpetanud, sest äkki käis laewast läbi mingi- jugune toon, nagu oletas itaas katti läinud. Ruttu pööras Roz telegraafi „pea!“ peale, aga weel enne kui kästu juudeti tähta, keeras wint tahetõrse kiiruga, ja mõne sekundi jooksul tõendus metallitükult sõlato toon uuesti. Witmaks jäi mõhw seisma.

Roz pigistas hambad kofku.

„Nii siis itkagi“, pomises ta.

Küüdes silmitjes George wana meremeest.

„Tegin, mis mõisin“, ütles see ja „mesing- tüwad murdufid esimest juuremat jäätükki wastu põrgates, nagu oletsid nad olnud anwimonist. Meie ei saa enam nandõwerdada, sir, ja peame Jumalat tänama, kui meile midagi pahemat ei juhtu.“

George waatas tükki aega hardumult kom- passinawajafesele; filmapilguks pigistas ta filmad finni, jammus siis sillalt alla ja läks oma töö- ruumi. Kirjutusklaawit wõttis ta poja päema- pildi, langes toolile ja silmitjes pilbi ligi weerand tundi. Ta ei kuulnud, et üks awabi ja märkas Etheli toasolemist alles siis, kui see tema juurde kumardas ja oma pehme põhe tema põhe külge surus.

„Dore pois, see meie Francis“, ütles noor proua uhlesti. „Pealegi, George, tuln ma tü- juma, mis me seijame. Winti pole enam kuulda ja kui ma praegu magamisruumi atnast wälja waatafin, puhus mulle sealt jaine õhk wastu.“

„Tahstin kohe sinu juurde tulla, kallid, ja sulle ütelda: ajujää pürustas me laewawindi ja peale selle wiibime uduks. Ega ja ometi ei karda? Seta pole põhjust.“

Noor proua raputas pead.

„Ei, ei karda, ja kui me jedatõrd hiljem poja juurde ei jõuaks, oletas mulle itktoit, kus wiibime.“

Sel filmapilgul ilmus Roz ja wiitotas, kui Ethelit nägi.

„Käälige aga, wana sõber“, ütles George; „mu wätle, wapper abikaa ja wõib kõik kuulda.“

„Teie peate lõunapoolt abi paluma, herra Rice“, algas kapten; „meile on waja juurt aurifut, kes meid oma järele wõtaks. Silmapil- gul küll keegi ei tule, sest selle uduga ei julge itski laewa jäämägede wahel tulla, pealegi et meid mingijugune otjekohene hädakoht ei ah- warda, aga kui mõni juur laew ligibal wiitib, siis wõib ta juba teele tulla; ma usun, udu on itjapitriiline.“

George noogutas pead ja tõusis, küüdis Ethel- lit lahtumiseks tuba ja läks kapteni jeltis tele- graafituup- warsti kofkud uduks signaalamastis märgid.

„Winditõwad kofki, seijame Wigin Rocks'i kõrgusel — tulge appi!“

Natusele aja pärast vastas üks aurik, see oli reijijatelaeu „Rhein“:

„Tuleme, kui vähe võimalik; viibime 50° 10' : 48° 20!“

„Rhein“ on juur wäharändajateaurik tugewate masinatega, mis neid wõib aidada, pealegi on ta wist Ameerika poole teel, ütles Roy.

Kui mehed kajutist lahkusid, walitjes wäljas tuntaw külm; külm udune õht oli ligilähedalt külmawarispunktil. Roy oli wäga kõijetis jäänud:

„Ma ei wõi Teile salata, sir, et ma wäga kardan; jäämäed on wäga ligidial, ja ometi pole neid näha; peale selle weel abitu laew. Meie — —“

„Eäh, ja bergemeelne mees! Saad wiimaks weel topfupõletiku. Tõmba tattu kasuias selga. Ma Teile, kapten, pealtite enese eest hoolitjema“, pahandas noor proua, kes, ise joojasti riides, meeste juurde astus.

Kuna kapten Georgele kajutat selga aitas, ütles ta, naeratades oma palitule näidates:

„Panin enesele juba kolm tundi tagasi talweriides selga!“

Esimene tüüriimees Hobson, kes kõik see aeg silmal seisnud ja terawasti uttu walhinud, wehkitis nüüd elawalt ja tähendas põhjapoolle, ja kui teised oma silmad kolmekesi sinna poole pöörajid, nägid nad mõõtmata walget seinat, mis majesteeblifus rähus pikkamisi, aga wahetpidamata laemale lähenes. Nagu muurtmatuie mõttefuju, mille ette wäike inimene oma tege- wusega peab kummardama, ujus see loodus- wõimnu määratu esitaja lähemale.

Arca auhaktuie tundega nägi „Domeedi“ meeskond jäämäge uduft ilmumat. Surma- rahuga ja kardumult oodates seifid kõik reelingi ääres ja ootafid, kas hiiglasjale meeldis neid hu- kutades purustada wõi neile armu anda. Kõik olenes sellest, misjuguies wahetortas jää wee- alune oja laewatormidega oli.

Uinus hing, kes hädaohtu ei aimanud, oli Ethel. Lapfeliku rõõmuga waatas ta üles jääkogudele.

„Kui hiiglasuur, kui ütlemata ilus!“ koge- les ta.

George pani käewarde oma naise piha ümber. Kui waatus oli otjushmanud neid juba nüüd nende pojaga ühendada, siis pidi ta neid wähemalt üheskoos tabama.

Lähemale ja lähemale nihkusid ujuvad kal- jud, weel kümme meetrit, weel wiis, weel üks meetter, ja nüüd — — aita, taewas — — enam jagu inimesi pigistafid silmad sinna, aga laew ei saanud tõugefti; ta puhkas jää ääres, nagu laitswa hadamamüüri ääres.

Wabastaw ohlamine tuli kõikide meeste juuft: surm oli mõõda läinud.

Uga hädaoht oli ilka weel wäga juur, sest

nüüpea kui jäämägi, mis laewa edasi lükkas, ühele teijele, aeglasemalt nihkumale jäämäele järele jõudis, oli laew ometi kadunud.

Onnests kärijes udu ja läanetuul ajas ta warsti kätja laiali: ühegi teist jäämäge ei ol- mud ei ligidial ega laugel näha.

Nüüd asufid mehed jälle tööle. Seft nihku- gustel asjaoludel tohiti, kuidas warsti arma- mist awaldati, aurikut „Rhein“ ja seega pääse- mist umbes nelja tunni jookjul oodata.

Minult muudu nüi rahulik kapten ilmutas ijelaadi närowilikkust, mida ihegi George wähele pani, kelle mõited juba ammu jälle Dem- Yorgis poja haigewoodi juures wälbitfid.

„Mis siis Teil on, Roy? Meie pole ju enam midagi karta“, ütles ta, „ja jõwame mi- nult haigepäewase hiljatsjäämijega New-Yorki“, lihas ta juurde.

Wana meremoes ei wastanud. Natusele aja pärast kütis ta:

„Das märkate, et jäämägi wabijedes hõl- jub?“

„Noh, ja mis see siis wäherdab?“

„Ja kas näete, kui hirmus järff mäe meie- poolne külg on; ta on ju meie poole otje kum- margile. Das parite praegu seal selle kajakta lendu kähjelle? Kõige enam kolmfümmeendi meet- rit siit lendas ta nähtawasti mäesje poolle: kõr- gujel. See tähendab, mägi lähel põhjapoolt ma- dalamaks, ja siis waadake ford ka meie alla: kas märkate seal jääd?“

„Et, aga mis Te armate?“

Ühtjelt häis jäämäest määratu wapustus läbi, ühes kohutawa ragina ja kuumusega, mis mäe jüdamest näis tulewat.

Nüüd kiskus kapten signaalwile nõõri otjast ja wihistas pikalt.

„Kõik mehed laele. Wäästepaadid wette!“

„Uga, kapten, kas olete hulluks läinud —?“

„Ma teilegraafi aparaadi juurde, sir, ja andke märki, et kõige juurem hädä mäes on. See ei tohi lauem hesta, kui paadid walmis on, ja siis proua järele. Noh, pagana pärast, herra, rutake — mäe pea on raske, ta kufub ümber!“

Meeskond jookkis kõigilt poolt kokku, ja kui ta minult üffitud seifuforraaft aru said, asufid kõik ometi tööle. Käsu oli annud kapten, keda nad armastafid, ja nad teadfid siis, et see hädaohus tingimata tarwilik oli.

George, kes seifuforraaft kobe aru sai, ei wiit- witanud enam, waid jookkis qaali ja ütles Ethel- tile, et ta laele lähjeks, siis ruttas ta ihe apa- raadi juurde ja andis märgi. Ilma wastuust ootamata jookkis ta jälle laewalaele, kus ta ju- ba Etheli eest leidis, kes kapteniga rääkis, kurna mõlemad tüüriparda paadid, kuhu 25 inimeft mahutus, juba walmis olid.

Roy tõstis noore proua praegu paati, mis George käful hästi warustatud.

Ethel oli enam kurb kui ärritatud.

„Meie ilus laem“, ütles ta.

George kargas tema juurde ja siis lasti paadid vette. Nüüpea kui nad all olid, ronisid ta mehed ja viimseks kapteni paati.

„Kinema liikata!“ hüüdis Roy kõvasti.

„Nüüd, lapsed, sõudke, sest elu on kaalul!“

Taktimõõdulijest ja juure jõuga hakkasid madrujed sõudma.

„Djefeloge keshhomonitusje tüürida!“ käskis Roy.

Jälle kajas jäämäe poolt hirmus pragin — see kostis kui mõne hiiglaelusa oigamine.

„Rutemini, mehed, rutemini!“

Kapteni hääl kõlas karedana; nagu prougiist valatub seisid ta paadid.

„Mõis lugu siis öieti selle jäämäega, mis nii rahulikkult oma teed läheb“, küsis Ethel, ennaft George vastiku wajutades.

„Jää on mee all tugevasti julanud“, jeltas George, „ja tal oli, nagu nüüd selgesti mõid näha, lõunapool harjal suured üleulatavad jääkogud. On iga filmapiilk tarta, et jää otsebi kufub“.

Kõvasti pigistas Ethel oma mehe kätt, kuna madrujed väskes töös sõitjutasid.

Jäämägi hakkas nüüd hõljuma ja see hõljumine läks minutist minutiseks ükka lõvenemaks. Kui korda ei läinud jäämäe idatimata taha pääjeda, enne kui ta kufus, siis olbi kadunud.

Viimase ometi oli jää välistest kandist mööda jõutud, nõh, veel 15 minutit, siis oli kõige pahem hädaohy mööda.

Juba olid paadid 200 meetrit mäest kaugel, kui selle lõunapoolne sein äkki wette kastus, „Komeeti“ nagu olefort kaaja kiskudes. Paljud miljaridid kantmeetrit jääd näisid filmapiilgul nagu elumemat. Mäefõrgused weesambad paisjati kõrgesse ja hirmsa kohinaga tormasid merewood määratusje teerijesse, mida kufkuvad jääkogud enese taha imejid.

Mõne sekundiga oli hirmsa, waewast ettefujutatatwa jõuga siindito loodusnähtus lõpnud.

Deeris haaras ka paadid, kuigi nad ju hästi kaugel olid, oma mõimuseste, kuid wihasjeks tehtud mere haintelbõl wähenidas jeda mõimu; jina-sinna kõikudes libijesid nad edasi ja tagasi.

Põiklemine oli mõimata, sest kõigilt pooli tormasid wood ligidale. Üks suur woog tõstis paadi, milles Ethel, George ja Roy wiibisid, oma turjal kõrgesse õhku, kuid paat libises de-felt poolt õrnasti jälle alla, just sel filmapiilgul, mil murduw woog teijest päästhepaadist üle hoo-was ja selle oma alla mattis.

Mõni sekund hiljem obi meri jälle täitja jile. Mõidagi ei olnud muutumud peale jäämäe kaju, mis nüüd nagu hiiglasuur kristall-kuppel wälja nägi.

Kuttu jõudsid päästetud paadi madrujed õnnetuskohale, ja kõigi määratuts rõõmuls läks korda kõiki põhjalainud paadi ehanitte päästa. Aga nüüd oli aimus järelejäänud paat nii inimesi täis, et ta ääreni wette wajujs ja ainult waitje ulnaga weepinnale mõis püsima jääda. Aga lõunapoolne taewas läks pilwe ja ehmatades märkasid laerwahädalisijed, et nendegi paadile üks jäätükk prao jisse oli lõõrnud; selle prao kinnitoppimijeks polnud mõimalust.

Wee peal walitjes jäine külmus ja rikkalikult kaasa wõetud waibad olid wäga karmilikud. Sõudmine oli seisma jäetud, sestpaadil kui Roy tähenduse tegi, et sõudmine weerõhku juurendab ja wett praost veel enam jisse ajaf. Wee wälja ammutamijega oli madrustel ifegi küllalt tegemist.

Kõikide filmad olid igatjehes lõuna poole pöördud, kust päästmit oodati, aga ta lääne poole uitajid pilgud, kus pilwed nüüd juba terve horijondi katjid ja sealt ida poole hakkasid walguma, kus paat oma kahelümne wiie inimejega abitus olefus ujus, walamis iga woow poolt hukatust wotama.

Ethel warijes nüüd ometi ja jurus ennaft ärewast George najale, kes tummas meeleheites kõiki, kes kalle armjad, nagu hukkumijele armas olewat piitendatud. Enese peale ta ei mõhelnud.

Sama mõõdul, kui pilwed läänest kaswastid, wähenes päästmitse lootus.

Da kõige julgemad kahwatajid, kui esimene kerge tuulehoog weepinnast üle hootwas.

Nimult Roy jäi wahulikkus, aga temagi ei uskunud enam, et päästmit on.

Tuli widewik, ja kuna wesi paadis kõigest waewanagemijest hoolimata tõwis, jagemijed tuulepuhangud ja wisstasid wett ka üle weere paati; peale selle hakkas peent wiham sadama.

Nüüd andis kaptin käsu, kõik, mida mitte hädasti waja, üle parda heita — aerud, purjemaast, waibad ja hull noona lendas merde. Mõnda kühikejeks ajaks kerkis paat pisut, aga tuul piitjutas wett juba nii õgedast, et filmapiilk kõik jälle nagu ennegi oli.

George juudles Etheli otjaest palawasti.

Tummalt alistusid kõik wana jaatujele.

Nimult Hobson, kes wõr nahimees oli, pidas päästmitse mõttest kõwasti kinni. Mitte filmapiilgukski ei pannud ta pikfilmata käest. Ükki kargas ta piisti:

„Tõbbage, lapsed, töötage, „Rhein“ tuleb!“ kiserdas ta kui meeletu.

See hüüe mõjus lootusest loobunud meeste peale nagu rõõwajõwa; kõik, mida ilal ammutama mehe karmis mõidi karmitada, mõeti karmitujele, ifegi ruhimif ehk peopeja. Ja kui ka iga uus woog paati wett läjaks tõi, pisut aitas see töõ ometi, ja seal eespool kerkisid tõesti esile

kolleaged Lloyd'i auriku korstnad, mis iga minutiga lähemale jõudis, ja siis ole „Rhein“ kohal. Ta peatas ja lastis paadid koha wette, sest et torm weel täielikult ei olnud alanud.

Wiis minutit hiljem olid laetahädalised paadis ja warsti peale selle kindlasti auriku lael.

Reisijad ja meeskond katjusid üksteise õhmal päästetutele armastust näidata. Wäsinud Ethelile anti kõige parem maha kajak, kus üks naisdeeniija teda teenis ja talle moodi ülles tegi.

Kog andis auriku kaptenile kätt.

„Lulite õigel ajal ja päästite meie elu!“

„Sünnikohus, ametiwend“.

Ka George raputas ta kätt, siis ruttas ta Ethelile järele kajakusse, kust ta naise juba magamaft leidis.

Ta istus naise woadi ette. Ornasti silmitjes ta abikaasa rahulikku nägu ja kuulas ta rahulikku hingetõmbamist, ja palaw tänutunne hoomas ta südamesse. Kuud äkki läksid ta laed rufikasje ja ta surus nad õimukohjadelle.

„Kui ma talle selle walu saaksin tegemata jätta!“ oigas ta meeleheitlikult itka jälle.

Tema ei tunnud wäsinust. Umbes neli tundi istus ta nii, siis tõusis ta ülles ja läks wälja.

Oli õö. Torm oli mööda ja tähed wiskusid.

„Kus me wiibime?“ küsis George ühelt möödaruttawat madruselt.

„Galifaxi kõrgusel“, wastas mees.

„On De telegrafist weel üleswal?“

Kui madrus pead noogutas, palus George teda, et ta talle telegrafisti juurde teed näitaks, mida madrus ta tegi.

Telegrafist talitas parajasti aparraadi juures, kui George sisse astus.

„Ma on suure laps New-Yorgis, armas herra“, ütles George talle. „Galifaxi Martonijaamas on mulle teateid, kas muuretskiste need mulle kätte?“

„Muidugi“, oli wastus, ja koha astus ametnik apparraadi juurde.

Minutid, mis nüüd möödusid, olid kirjeldamata piinarikkad ootawale ajale; wiimaks tõlas teatemärk.

Wäis palatowikliku põnewust kuulas George märke, aga kuulis ainult kohmat ja wääkimata äretous oli lig suur.

Nüüd jäi apparraat wait ja telegrafist pöbras George poole. Ta pani wäriksjale kae õlale:

„Wastus“, ütles ta, „on: Francis tumaeile hommitul arshide poolt kadumaks arwatud, õhtul wäseft kriisist imelikult üle saanud, tänanigaft hädacohust wäljas. Clari“.

Noormees taktis Georgelc kätt anda, aga see ei näinud midagi; tuba seertes ta ümber ja ta pidi istuma. Pea pani ta laua seiwale, wäriatus kais ta sehaft läbi, ja siis tulid pisarad.

Buhtmajalikult, pilgus lapse õnnis imestus, tõusis George wiimaks ülles, noogutas ametniku poole wahetpidamata pead ja ei morganud, kuidas see ta alla kajakusse saatis ja koojesje aitas. Waewalt oli ta woadis, kui ta ka juba magas.

Kui aurik New-Yorki jõudis, andis George „Komeedi“ kui ka „Rheini“ meeskonnale kõige kaku. Kapten Kog aga oli kolm kuud hiljem wäikesle Jim Ricele ristitijaks.

Wasta hiljem, kui Rice perekond uuel doppehtwint jahtaurikul „Komeedil“, kapten Kog, Euroopasse reisi ette wõttis, rahutas wäike Jim oma juure wenna ja wanguweltsilise Francisje õlgadel laetawael nagu hobuse turjal.

Kus wiibid sa?

Ed. L. Wöhrmann.

*Kus wiibid sa, mu walge luik,
mu sinimetsa kauge huik,
mu elumere marulind —
oh miks, oh miks ei näe ma sind?*

*Et olen õö sees eksind, käind,
wist oled siis must mööda läind,
kui üleshirmund linnuparw,
mis kohutanud kütisarw . . .*

*Hing karjatab! . . . Mu walge luik,
mu sinimetsa kauge huik
jäab pisarana laugele,
kui muinaslugu kaugele!*

Näkk.

Rumeenia kirjamees Mihail Sadoveanu.

Wana Costescu jutustas meile ühel õhtul ühe loo oma noorestest.

Sabuli wana weskete, algas ta, on veel praegugi Popricani juures järwe ääres näha. See on wana maja, wee poole poolenisti wistu wajanud. Pikkamisi ja lägijehedes keerawad kuus ratast, kui tugew weemool nad tabab, ja wana maja wabiseb wete ühetoomilise julina all.

Nii on asi nüüd, ja nii oli ta ka siis, kui ma alles noor olin ja seal kandis hulkusin — jeda on palju aega tagasi.

Mul on veel meeles üks täiskasu öö, nagu muinasjutu unenäomaal, nagu jeda ainult noorus oskab näha ja tunda.

See oli juurikuu. Ma läksin äkki, piis kaenlas, alla jõe äärde, sest parn metsparte, kes pakkust pilliroost üle lendas, oli mur tähelepantu äratanud.

Ruttu libiseid nad läbi färawa eetri, kuni nad, ikka wähemaks jäädes, — wiimaks kui mustad täpid — lääne poole punetawasse ehasse kadusid.

Ma hammusin kõrget teed mööda, mille ääres wejt kohises, pakkude pakkude wahel, mis kistast teed warjasi, ja lähenesin weskete. Wesketojas wälkufid rohelijed weed, weskete ümber kohises ja kees, ja ataga piiratud õues magasid faks ikkest wabasatunud härga oma wantri kõrwal, laialt mäletajedes.

Hall mölder, Sabuli pojapöeg, tuli piip juus, aida juurest alla weskete juurde. Sees walges wesketoas, jahuses kambriis, wee julinat ja wesketoaste lägijehemist kuulatades, wotasid teda ta mehed.

„Head õrne, wanaisa Siimion!“

„Länan, herra, kuidas läib maal käsi? Kas jahwatab ta head jahu?“ (Wanakese harilik küsimus, kas maa head jahu jahwatab).

„Ja muidugi, wanaisa Siimion!“

„Sumalale tänu, herra!“ wastas rauk. „Aga kuidas läib Te käsi muidu? Tulete meie juurde — metspardid ei anna Teile rahu.“

„Teil on õigus, wanaisa, nad ei anna mulle rahu! Nähen tänu õhjel kriigi kuldale walwama, wabest on mul õrne!“

„Hea küll, herra, kuidas ise arwate. Tõsi küll, Samfona juhib Teid!“

Just samal filmapiigul tuli möldri pojatütar tupp. Ta oli kuuetekümne-aastane, iselaadiline tätarlaps, lestinise suurusega, sihtwaks, aga tugewate lihastega, päewitanud näoga ja meelitate filmadega, mis rahutult ja is-

äratitult hiilgasid, nagu ma jeda ennemalt veel polnud näinud. Ta näojooned ei olnud mitte korrapäralised, aga hallid filmad pakkude kulmude all andsid ta näole omalaadi läte ja erilise ilu.

Rauka sõnu kuuldes jäi ta äkki seisma, pilgutades filmi ja ütles ruttu:

„Mina ei taha teda juhtida!“

„Misparast?“ küsisin imestades, kuna rauk naeratas.

„Selleparast, et ei taha!“ wastas Samfira, mu peale kiiret kõrwalpilku heites.

„Hea küll“, wastas rauk rahulikult, „siis ära mine!“

Neiu waatas mulle jälle pilufilmil wisa ja hüüdis heledasti:

„Nähen siiski!“

Wana Siimion naeris hajakesi, pööras ümber ja läks aegamööda aita, kuna Samfira minu ette seisma jäi. Pea oli tal norus, aga ta hallid filmad waatasid mulle ripsmete all wälkumalt näkku. Ta oli palja peaga; lastaani-pruunid juuksed olid tal siledad ja kullasje sõlme pandud. Plus, hõbedastwalmistatud weskeroos ehtis ta juukseid. Walge särk oli tal naha ümber ja lihtne sinine kuub ulatas talle labajalani.

Äkitselt tõstis ta pea üles, waatas mulle kawalasti filma ja naeratas. Kihaste huulte wahelt wälkufid hambad. Siis ütlesid mulle ta filmad: „Tule!“

Ma läksin talle järele. Ta läks ruttu ja ta jõurikkad liigutused paistsid kerge kleidi all filma. Aegajalt waatas ta taha ja ta walged hambad wälkufid mulle wastu.

Ta tegi paadi lahti, astus sisse ja ütles: lühidalt:

„Astuge sisse!“

Nii pea kui olin istet mõtnud, hakkas ta paati pisa ridwa abil edasi ajama.

Lüki aega sõitmine pilliroo wahel üle wintsete wejtarmede tõrgu. Lahtisje wette jõudes, lastis ridwa lahti ja mõttis aerud. Noolkiirei: kihises paat üle ehapaistest tulestatud weepinna. Kergesti murdufid mood wastu aeru. Neiu kehja liikus paendumas rütmis täis lõpmata mõlmust ja hõbedane weskeroos wärises ta lastaani-pruunides juustes.

Järwel walitses rahu. Weskeroosid ja liiliad hiilgasid õhtupäikesel kullas, eajakesi kahises pilliroog ja kergesti lendlefid liblidad walguses.

Äkitselt pööras neiu oma isearatitud hallid filmad minu peale:

"Sa tahad täna õhjel jahile minna?"

"Jah," ütlesin mina.

"Pea küll!"

Neiu häälel oli laulumisviis, hõbedane kõl:

"On see sinu arust siis nii imehäbi?" küsisin ma.

"Ei," vastas ta, "aga kas ja siis ei kardab?"

"Keda mõni mida?"

"Noh, järve kaitstajannat!" ütles ta kindlasti.

"Järve kaitstajannat? Kes see on?"

"Mis, ja ei teagi seda? See on ju üks näff!"

Ja ta filmad wälkusid mulle jelle juures ijaaraliktult vastu. Päike oli looja läinud, järve kohal lajus widemik, üks kalafull lendas mööda ja ta kija kustus pilliroosje. Neiu habad jävasid mulle däämonlikult vastu ja selgas näos peegeldus woogude roheline läige. Mis ma oma ninna tundsin, ei osta kirjeldada, agi muinasjutu wõlvitus wangistas mind; piinatud pilliroost ja weel peegeldumast kuelvast — oli tema järve näff.

Paat jäi äkki seisma.

"Siin!" ütles neiu.

Pikkamisi läksin waitsele jaarele, aga wõlvitus wangistas mind weel ifka. Ma pöörasin äkki ümber, wõtsin neiu kaela ümber kinni ja tahtsin ta filmi juudelda, milles järve jahadus peitus. Ta kaitjes ennast kergesti ja paendumalt, naerdes ja wallatades, ja filmade ajemel juudlesin ma ta huuli kirglikult.

Ma tundsin, kuidas ta end tahtis kistust, tundsin ta ijaaraliktude filmade pilku, ja paat lendas pilliroo wahel edasi. Üksikult jäin ma järwele ja häälutat waitust segas ainult aerude waitne, haugenew julin.

Pakkasin enesele pilliroost ajel walmistama, laotasin mantli maha, katjusin oma piisfi luffu ja jäin, metsparte oodates, mõttesse.

Kui imehäbi!

Ma tundsin oma seisukorda täiesti, olin kindel, et neiu keegi muu ei wõinud olla kui mõldri pojatitar, päewitanud ja wõib olla õige lihtne tüdruk — ja sellest kõigest hoolimata olid mind ta filmad ja naer joowastanud nagu põõllile kange lõhn. Widewiku ifka enam tihenevas pimeduses näis ta mulle okewat, wesi-roostide kestel lehwides, nagu ilmutus wõõrast maailmast.

Kõrre diiwakohin äratas mu unistujest. Ma kohusin. Parw metsparte lendas mööda. See andis mulle mu filmi weere tagasi, ma wõtsin piisfi kõwemini tätte ja tõmbasin kuke ülles. Järwepinnal puhus õhtutuul, pilliroos julistasid pardid ja tihendasid tihed linnud, ja kerge wärin käis pikast rohuft läbi.

Jälle lendasid mõned metspardid läbi pi-

meduje. Ruttu andsin tuld. Tumedalt kajas paat üle wee, järsku kufkusid mõned pardid raskesti alla weepinnale.

Kaswamas pimeduses ei saanud ma enam wahet teha, ainult triibude kohinat olit kuulda. Jälle jäi kõik waitseks; ta õhtutuul olit puhkama läinud, ainult weel mõned muustad linnud lendasid mööda ja nende heli kajas muinust üle. Kõrgel kumajid tähed ja peegeldusid wees. Weel tund aega ja linn lousis. Ma wõtsin mantli ümber ja mu mõtted tõttasid jälle hallide filmade juurde. Öö waitseks, mis ifka sügawamaks läks, kajas raste kauge mürin ja kõera haukumine ja filmapiiril, ihel kingul, wõlvus tulekuma.

Jälle tulid mulle meelde paendum teha, naer, walge wesi-roos, mis neiu filmade roheta järe juurde passis, ja wahastasid mind. Mürid ei paistnud ta minu arust enam okewat lihtne, kuulest ja pätsjest päewitanud neiu, waid ta pilgus ja liigutustes peitus midagi ijaaralikt. Mõt tihti kui ma weelks ta käisin, seda tüdrukut polnud ma seal weel ial näinud. Olin temast küll kuulnud, aga teba weel mitte näinud.

Ja siis: mürid tuli mulle meelde filmapiiril, mida ma waremalt ei olnud tähtjaks arwanud. Kord wägin kaht rahutat filmat, mis läbi anda praad mind filmitjesid. Muudugi olid need tema naerwad filmad — nad nagu rääkijid õige walgujest ja elust. Mürid, öö pimeduses, põles juudlus mu huulhel, ja ma ootasin, ootasin midagi, mille üle ma enesele ei ojanud aru anda.

Pikkamisi jäin magama ja nägin und hallidest filmadest. Ma olin wiist õige kawa maganud, sest kuu hõbejäre wirtendas ärgates järve kohal. Sügaw waitus walitjes ümberingi, weelke käre oli ju ammu waitinud, aga wee kohin kostis nagu urenädos mulle kõrwu. Siin ja seal wärises wesi ahaadkivi wärwides ja metspartide parwed suplesid wirtendas was wees.

Ruttu kahwain piisfi järele, panin jelle palge ja tahtsin sihtida — kuid äkki peatasin ma: kerge, waerwalt kuuldan laulumis lehwis üle järwe. See oli lihtne laul, ühetoonilise kõlaga, aga kergus ja järwe wõlvitus kuupaisel andsid talle erilise nõidumise. Mulle tuli meelde järve näff.

Ma lasstin piisfi wajuda ja kuulafin: lihtne, ärmas laulumis — oli ju ammu kustunud, kui ma ifka weel hingetult kuulafin. Aga ainult weejulin kajas weelke poolt.

Neg lendas, ja mina ootafin ifka weel kuulates. Wirtaks wõisin selgesti lainte pehmet julinat kuulda. Ma waatafin igale poole ringi, ilma et oleffin teadnud, kust see tuli. Üksjelt lihtes kerge paat neiuaga pilliroost wälja ja neiu seisis hirkumatast, selge kuupaisete näol, hõbedane wesi-roos juustes, minu sees. Ma ei wõi-

nud ütelda, mis minus sündis, sest tunnete tormi ei oska ma sõnastada, ka olin seebord noor, ja sest jaadit on pool aastatada minusi mööda läinud; mäletan ainult, et ma jeda nähtust suuril silmil vahtisin. Lõepoolest — see oli järve näff!

Müüd kigutas ta, pööras paadi, pistis aerud vette ja kõrgele illes pritsisid siravad veepiisjad. Nõbrameelse kinnusega, suured järasilmad, nagu kaks moskoviiserivat tähte minu peal, tuli ta mulle vastu. Minu ligidale jõudes laskis ta paadi rahulikult hõljuda, pööras, libises ruttu haarest mööda ja naeris — hõbehelge naer, mida ma veel tänapäevani ei jakka unustada. Ta näis mu meelest olemat nagu näff, hiilgavate, õõpimendusest piiratud silmadega.

Müüd ajas ta enda piisti ja viskas mulle midagi. Siis istus ta jälle maha, kahmas aerud, hakkas kiiresti jõudma ja oli peagi kadu-

nud. Minult veel pehmeid aerulööke kuulsin ma; varsti kustujid needki, ja sügav vaikuis lagunes jälle kuivalgujeste hõbetatud järvepinna.

Oma kõrvast leidsid ma kimbu nelke ja basiilialille — lilled, mis armastust tähendavad.

Kõrdu ajal ilmus raud mind haarelt ära tooma.

Kui ma õuest läbi läksin, vaatasin veste poole tagasi ja nägin wana maja katusel ühe prao wabest kait halli silma mulle järele wabatinat.

Weel jamal päemal lahkusin. Mitu korda tahtsin wana wesse juurde veel tagasi minna, aga mu asjad ja aeg ei lubanud. Päraast, kui aega sain, tahtsajid minud teised armastuslood. Suul aastaid on sest jaadit möödurud, aga veel ikka hoian ma alles wäikse kimbuksje kinnanud nelke ja basiilialilleid, ja ikka ja ikka jälle tuleb mulle meelde järve näff.

Sädaohtlik kosimine.

Norra kirjandis Björnstjerne-Björnson.

Sestjaadit, kui Alslaug neuks oli sargunud, polnud Gufabyl enam palju rahu. Rihelkonna kõige usumad poisid kalesid seal müüd öö öö järele. Kõige hullem oli lugu laupäewa ööl; aga siis ei läinud wana Anut Guseby, kui isa, ka ual piikata magama, woid jättis ikka oma nahkpüksid jalga ja wõttis kasemembla woodi ligidale.

„On mul ilus tütar, küll ma teda siis ka oskan hoida“, ütles Guseby.

Thore Näsjet oli ainult sauniku poeg, aga ometi leidus inimesi, kes tõendasid, et tema Guseby talutütart kõige tihedamini waatamas käiwat. Wanale Anudile see ei meeldinud; ka kinnitas ta, et see kõsi ei olla, sest ta ei olla teda seal veel ual näinud. Uga inimesed naeratasid ja arwasid, et kui ta teistega tiilitsehes pahases tujus olla, siis tal ka tarwis oleks kõik murgad ja folgad hoolega läbi waadata, ja Thore olekski käes.

Tuli temade, ja Alslaug läks loomadega mäele, kus karjamaa seis. Kui müüd päew palawalt oru kohal kõrwetas, kaljusein jahedalt üle päiksejuurde tõusis, tellusejed lehmade kaelas helisesid, karjakoer haukus, Alslaug ülewal mäe peal laulis ja karjafarme puhus, — siis läks poistel, kes all orus aafadel töötasid, jüda ärdaks. Ja lähemal laupäewa õhtul ruttasid nad kõik üksteise õhinal üles mäele, üks kiiremini kui teine. Uga veel rutemini tuldi jälle alla,

sest ülewal karjamaas seis üks pois ükse taga ja wõttis igauhe, kes tuli, ning keerutas teda nii kangesti ringi, et ta igawesti nende sõnade peale mõtles, mis talle selle juures üteldi:

„Duled ja teineford veel, jaad enam!“

Poiste arwates leidus rihelkonnas ainult üks mees, kel niisugune rusikas oli, ja see üks oli Thore Näsjet. Ja kõigi rifaste talupoegade arwates oli see imelik ja hull, et sauniku poeg seal ülewal Gufaby karja juures neid nii wõffida tohtis.

Sama arwamine oli ka wanal Anudil, kui sellest kuulis, ja ta ütles, kui kedagi teist ei leiduwat, kes poisji jalkawat kinni pidada, siis tahtwat tema ise jeda poja seltsis katjuda. Anut hakkas küll ju wananema, aga kuigi ta ju ligi kuuskümmend aastat wana oli, maadles ometi oma wanema pojaga, kui kodus midagi teha ei olnud, mõnikord üks wõi kaks korda.

Gufaby karjamaale wiis ainult üks tee, ja see läks õtseteed läbi talu. Sargmisel laupäewa õhtul, kui Thore üles karjamaale tahtis minna ja, niipea kui ju küüni juurde oli jõudnud, ikka rutemini üle õue hiilis, kahmas tal üks mees rinnust kinni.

„Mis ja minusi tahad“, ütles Thore ja lõi mehe pikali, nii et kõik ta sooned kehast laulma hakkasid.

„Seda poad ja koke kuulma“, ütles üks

teine mees ta selja taga ja löi talle kuklasse, ja see oli Alslaugi vend.

„Siit tuleb kolmas“, ütles wana Anut ja tormas poisi kallale.

Gädaohus kaswas Thore jõud; ta oli paendum kui paju ja andis, nii et wastasid midagi tumbsid; ta libises neil käte alt wälja ja kummardas; kuhu hoop läis, seal teda ei olnud; kus teised teda ei oodanud, tabas neid ta rufitas. Pefja sai ta lõpuks ometi ja nimelt tublisti, aga wana Anut ütles hiljem ometi tihhti, et ta tugewamat meest waremalt ei olla leidnudki. Kaelus kestis edasi, kuni veri taga oli; siis aga ütles Gufaby: „Pea!“ ja jattas: „Kui ja tulewal laupäewaõhtul hunt Gufaby ja ta poegade eest pääsed, siis peab tüdruk sulle saama!“

Thore medas enda koju, nii hästi kui see võimalik oli, ja kui ta koju jõudis, heitis ta moodisje. Kaeluhest Gufaby lobijeti palju, aga igauks ütles:

„Mis oligi tal sinna asja?“

Üks ei ütelnud seda mitte, ja see üks oli Alslaug. Alslaug oli Thoret sel laupäewaõhtul oodanud, ja kui ta nüüd kuulis, mis sugune wahetord Thorel ta ijaga oli, istus ta pingile ja nuttis ning ütles enesele:

„Kui ma Thoret ei saa, siis ei ole mul elust enam mingisugust lõbu!“

Thore jäi pühapäewal moodisje ja tundis esmaspäewal, et weel moodisje pidi jääma. Teisipäew jõudis kätte ja oli ilus päew. Döfel oli wihma jadanud, mäed olid nii wärsked ja rohelisted; aken oli lahti; lehtede õhk woolas tuppä, karjakellad helisesid mäelt alataja ja keegi laulis illewal; — kui ema ei oleks taas istunud, Thore oleks kartsituses nutnud.

Tuli kefnädal, ja Thore oli ikka weel moodis; neljapäewal hakkas ta selle üle meeltama, kas ta laupäewani ei mõiks termeks saada, ja reedel oli ta jälle jalul. Tal olid weel selgesti meeles sõnad, mis Alslaugi isa ütelnud: „Kui ja tulewal laupäewaõhtul hunt Gufaby ja ta poegade käest pääsed, peab tüdruk sulle saama!“

Ta wahitis ikka ja ikka jälle Gufaby poole. Sealt ei saanud ta muud kui pefja, mõttes Thore. Üles Gufaby karjamaale miis, nagu üeldud, ainult üks tee; aga tubli poiss mõis ju ometi sinna üles saada, ta kui ta just seda õiget teed ei tarwitunud. Jõudis ta ümber maanina ja läks teisel pool mäe maale, siis pidi ju ta abinõusid leiduma, kuidas sealt üles mäele ronida, olgugi et mägi sealt nii järsk oli, et seal isegi kits

fõndida ei mõinud, ja tema ju ometi järsku mäeleina ei tardu.

Laupäew jõudis kätte, ja Thore wiibis terve päewa wäljas. Päite paistis, nii et kõik pööjad liikusid, ja wahetewahel kajas rõõmus lauluheli ja huikamine illewalt mäeharjal. Thore istus weel ufje ees, kui päite ju madalale wajus ja kuitsem udu mäekülgedele tõusis. Ta waatas üles, ja seal walitjes waitus; ta waatas Gufaby talu poole, ja siis lihtas ta paadi merde ja jõudis ümber maanina.

Pärast lõpetatud päematööd istus Alslaug illewal karjajemaja ees. Ta mõtles selle peale, et Thore sel laupäewal tulla ei saa, aga et tema asemel jeda enam teisi tuleb. Sellepärast laskis ta karjakoera lahti ja ei ütelnud kellelegi, kuhu ta läks. Ta walis niisuguse koha, kust talle terve org filma paistis; aga udu tõusis üles, ja ta ei leidnud võimalikugi olemat alla waadata, sest kõik see tuletas talle ta saatust meelde. Sellepärast wahetas ta koha, ilma et selle juures midagi oleks mõtelnud, nii et ta pill mere poole oli pöördud. See rahustas — pill kaugele merele!

Seal tuli talle laulmisklust; ta walis ühe miisi, mil pitod toonid, ja kaugele kajas ta laul waitjel ööl. Ta oli sellest ise nii liigutatud, et weel teise salmi laulis.

Uga siis oli tal tunne, nagu oleks keegi talle alt sügawusest wastanud.

Mis mõis see tähendada? — mõttes Alslaug.

Ta astus järju mäekalda äärde, mõttis kättega sirge kase ümbert kinni, mis wärisedes kuristiku kohale paendus, ja waatas alla; aga ei näinud midagi. Waitjelt ja rahultult lähtis fjord, mitte ainult lindu et lennanud ta kohal.

Alslaug mõttis uuesti istet ja laulis jällegi . . .

Seal kajas täesti wastus ja samal toonil, aga seeford ju hästi lähemalt.

„Seal peab ometi midagi olema!“

Alslaug kargas üles ja kummardas sügawuse kohale. Ja nüüd nägi ta all kaljuseina ääres ühe paadi, mis seal seisis ja waite kui pähklakoer wälja nägi. Ta wahitis terawamini ja nägi nüüd üht punast mütti ja selle all poissti, kes püskloodis kaljuseina mööda üles ronis.

„Des see ometi mõiks olla?“ küfis Alslaug, lastis kase lahti ja kargas kaugele tagasi.

Ta ei julenud iseenesele wastust anda,

sest ta teadis ju, kes see oli. Ta heitis mure peale kõhuli maha ja võttis rohuist kahe käega kinni, nagu oleks tema see, kes kinnimõetud käepidemest enam ei tohtinud lahti lasta. Aga rohujuured lahthinesid. Meiu karjatas ja palus Jumalat, et see Thoret aitaks.

Aga siis tuli talle meelde, et Thore tegu jumala kiusamine oli ja ta sellepärast abi ei tohi loota.

„Minult see üks kord“, palus ta ja võttis koera ümbert kinni, nagu oleks see Thore, keda ta tahtis kinni hoida; ta väherdas temaga rohus, ja aeg paistis ta meelest olevat igaviku pikune.

Aga nüüd tiskus koer enda lahti.

„Auh! auh!“ haukus ta alla sügavusse ja liigutas saba.

„Auh! auh!“ ütles ta Mslaugile ja pani talle oma käpad sülele.

„Auh! auh!“ teretas ta veel kord kuristiku, — ja siis kerkis talju tagant nähtamale punane müts, ja Thore puhkas Mslaugi rinnal.

Seal puhkas ta mõtu minutit, ilma et sõnagi oleks suutnud ütelda, ja mis ta võinaks suust välja sai, oli ka mõtetu.

Wana õnut Gurahy aga, kui sellest kuulis, ütles sõna, mis palju mõistust sisaldas, sest ta ütles:

„See pois on mu tütre vääriline — tüdruk on tema oma!“

Mu õnnetu rahwas ...

P. Grüntfeldt.

*Mu õnnetu rahwas ja õnnetu maa,
su taewas on pilwede paisus,
kust päikene läbi ei tungida saa,
ja ise sa karmuse kaisus!
Sa oled kui haamri ja alasi wahel,
sind kütkestab alati armutu ahel,
mu emake Eesti!*

*Kuid südames leidub sul sädemeid weel —
need tuha all peidus, kuid sooja
nad annawad sulle su karedal teel,
ehk läinudki päike ju looja ...
Neist sädemeist tuli kord leegil lööb loitma
ka sulle peab ilusam hommik kord koitma,
mu emake Eesti!*

*Ei mälestus kustu sest ilusast aast,
mis oli kord enne, ju ammu ...
Weel pole sa kadunud — mullasest maast
su juured weel inewad rammu.
Kuis wõitlesid wanasti wanemad wahwast,
nii kaitseme täna su pinda ja rahwast,
mu emake Eesti!*

*Ju sadadest surmadest pääsenud sa,
kui murdsid sind tuhanded tuuled,
ei nüüdki sa sure, ei otsa ka saa,
waid kewadet jällegi kuuled!
Su kewade tuleb, ja lillede sadu
su waewale kuulutab lõppu ja kadu,
mu emake Eesti!*

*Meid rõhunud elu ja rõhunud raud,
mu wennad, ju üleliia;
meil kaewati kodumaa mulda ju haud
ja sinna meid taheti wiia ...
Kuid meie ei surnud, ei tuhmund me waade,
weel elab me ema, weel elab me aade —
weel elab me Eesti!*

Murueide tütar.

Relti rahvajutt*).

Wedgelerti kirikuküla loodepoolses otjas seisab kohk, mida külarahvas „Näkkide kohkaks“ kutsus ja mis Hafod Ruffydist kuni Wlyn y Dymarcheni ulatab.

Warematal aegadel tõbustasid selle ümbriuse elanikud enidid sellega, et kuuwalgeil õil murueide perekonna nõibuslikku muusikat kuulasid ja tantsu waatasid.

Ord, kuu aja eest, elas ülewal Dravs y Coedi harjal üks noormees, kel oli rõõmus ja töökas iseloom ja julge süda. See noormees tundis jellest tõbu, et õojeti murueide tütarde tegutsemist silmitjes ja nende laulu kuulas.

Ühel ööl olid murueide tütrede tema maja lähedale wäljale tulnud ja ta maja seisits Wlyn y Dymarcheni kaldal. Seal tahtsid nad ööd lõbusasti mööda jaata. Noormees läks, nagu harilikult, nende tegutsemist waatama, kui ta silmad üht murueide tütarat nägid, kes nii õrn ja ilus oli, nagu jeda weel ühegi inimese silmad polnud näinud. Murueide tütre keha oli walge kui marmor, ta hääl kõlas nii magusasti kui õõpiku hääl ja oli nii sulatam-meelitat, kui mahe tuuleõhk kuumal juwepäemal lilleaias. Ta liigutused olid kaunid ja suurtõugused ja ta jalatseid kõljusid tantsul nii õrnasti üle muru, nagu päiksekiired, mis alles mõne tunni eest üle merepinna olid libisenud.

Noormees hakkas murueide tütarat silmapiist armastama; ja armastusest aetud, — sest mis on küll armastusest wägewam! — tormas ta, kui mängimine kõiae kõrgemal tipul, nende hulka, tahmas ilusa neiu sülle ja jooksis oma saagiga ruttu koju.

Kui murueidetütrede suureliku wägivaldtegu nägid, lõpetasid nad mängu ja jooksid üle kuni majani järele. Aga selle juurde jõudes leidsid nad wärawa lukus olevat, nii et nad oma üle läheneda ei saanud, sest noormees oli nende üle kindlasti kuppä kinni pannud.

Noormees katjus nüüd, mil murueidetütar tema katuse all wiibis, kõigi abinõude

*) Relti rahwast arwatakse Euroopa ürgrahmaks. Nemad on aastatuhandete jooksul kadunud. Ometi on nende järeltulijaid weel olemas ja nimelt Sirimaal, kus siis weel mõnes kohas Relti keelt kõneldatakse.

waral neiu armastust wõtta ja teda nii kaugele jaada, et ta tema abikaasaks hakkaks.

Õstotja ei tahtnud murueidetütar tema juttu kuuldaqi, aga wiimaks, kui nägi, et noormees oma palwe juurde jäi ja tal wõimata oli oma õbede juurde tagasi pääjeda, seletas ta, et tema juurde tüdrukuts jääb, kui ta tema nime teab wälja arwata; kuid naiseks ei hakkawat ta temale ilalgi.

Kuna noormees uskus, et tal neiu nime teadajamine raske ei wõiks olla, siis wõttis ta selle tingimise poolenisti wastu. Aga kui ta oma pead kõikjugu ninedega oli waawanud, nägi ta ometi, et oma sõhile sammugi lähemale ei jõudnud. Kuid selle nime õstimisest ei loobunud ta weel ometi.

Ühel ööl, kui ta parajasti Carnarvoni turult kodu oli tulemas, nägi ta oma tee ääres ühes kohas hulka murueidetütreid koos olevat. Neil näis olevat tähtis nõupidamine, ja noormees arwas, et nad omakestel nõu peatwad, kuidas oma õde tema käest wahaatada. Peale selle uskus ta, et kui kuidagi wiisi nende ligidale pääjeks, ta siis ka wõibest koduswiibüwa murueidetütre nime wõiks kuulda.

Hoofitakult ringi waadates nägi ta, et üks kraaw just healt kohalt mööda jooksis, kus murueide tütrede seisid. Nii siis puges ta kraawi ja roomas jeda mööda nii kaugele, et murueidetütarde juttu wõis kuulda.

Dobates tüki aega, kuulis ta, et nende jutt selle õe ümber keerles, kelle ta ära wiinud, ja kuulis wiimaks, kuidas üks nendest kurtis hüüdis:

„Oh Benelop, oh Benelop, mu õde! Mis pärawt hakkid ja enda sel suurelikul ära wita?!”

„Benelop“, ütles noor mees endamisi, „see peab mu armajama nimu olema. Sellest on mulle küllalt!“

Ta ronis ettemaablikult tagasi ja jõudis õnnelikult tagasi, ilma et murueidetütrede teda oleksid näinud.

Maiaja astudes kutsus ta neiu oma juurde ja ütles talle:

„Benelop, mu armajam, tule minu juurde!“
Ja neiu tuli mingi ütles imestades:

„Oh suurelik, kust saidid ja minu nime teada?“
Siis tõstis ta oma õrnad käed illes ja hüüdis:

„Oh mu saatus, mu saatus!“
Ometi leppis ta oma saatusega warsti ja

toimetas oma tööd tõsiselt. Kõik, mis majas oli, allus talle. Ei olnud ümbruses korrapäralisemat perenaist kui tema.

Kuid noormees ei olnud sellega veel sugugi rahul, et neiu ta majas tüdrukuts oli ja läis talle kui uni peale, et ta tema naiseks saaks. Neiu leppis viimaks sellega, aga ainult ühel tingimusel, et kui mees teda iial peaks vauaga puudutama, ta siis wabaks saab ja oma perekonna juurde jälle võib tagasi minna.

Noormees leppis selle tingimusega, olles weendunud, et iial mingisugust raud asja ta kätte ei satu.

Mit siis astusid nad abiellu ja elasid mitu aastat õnnelikult ja armhasti koos. Neile sündis kaks last, poiss- ja tütarlaps, kes kui enna juust kukkunud ja teda isa liikwaga armastas.

Ühel hommikul, kui mees Garnarboni tahtis firikuse minna, läis ta wälja noot jälgu kinni püüdma, kes maja ligidal heinamaal jõi. Aga jälg ei annud ennast kätte, mispärast mees naise appi kutsus.

Maine tuli kobe ja nad ajasid jälle wianurka, kus teda lootsid kätte saada. Aga kui mees lähenes, põgenes jälg taht jälle ruttu mööda.

Ümbruses wiskas ta talle wäljad järele, aga kes jooksis parajasti sealt poolt? ... Ta oma noine! Wäljaraud puudutas naist käele ja naine kadus filmapilt ta filmist.

Mees ei näinud teda iial enam. Aga ühel kihilmal ööl, mõni aeg pärast seda juhtumist, arutati ta unest ühes. Deegi koputas ainala. Sa kui ta wastas, kuulis ta oma naise õrna, wabadat hääkt, mis ütles:

„Du pojalt film, siis kata ta ja kinni rja kuwega, kui aga tütar külmebab, siis sooja ema kuwest saab!“

Käägitakse, et selle perekonna järeltkäijad veel praegu seal ümbruses edasi elawad. Neid wõidawad fergesti ära tunda walgest tehawärwist ja ilusast näost ...

Tulukesed.

Wene kirjanik W. G. Korolento.

Kunagi kaua aega tagasi juhtus pimedal sügisõhtul sõitma jõngel Siberi jõel. Üksi — jõeäärmaal, eespool — lõi järema tuluse, mustade mägede all.

Selbis terawalt, selgelt, üsna lähedal ...

— Noh, Jumal tänatud! — Laukusin rõõmsalt, — õõmaja on lähedal!

Uerutaja pööras ümber, waatas üle öla tulle poole ning hakkas apaatiliselt edasi aerutama.

— Kaugel!

Ma ei uskunud: tuli oli ju lähedal, ta erines silmanähtawalt ümbritsewast pimedusest. Kuid aerutajal oli õigus: tuli oligi kaugel.

Nende õiste tulukeste omadus — näida lähemal, wõitka pimedust ning hellida ja tõo-

tada ning meelitada oma lähedusega. Näib, weel kaks-kolm aerulööki, — ja rännat on lõpul ... Selle asemel aga — kaugel! ...

Weel kaua süngelime mööda tinte pimedat jõge. Ujusid wälja kuristikud ja wahnud, lähenesid ning ujusid eemale; jäid maha ning kadusid, näis nagu otjatusse kaugusse; tuli aga seisus eespool, waheldum ja arwatlemo, — ikka weel lähedal ja ikka weel kaugel ...

Tähti weel mõtlen selle pimedada jõe peale, mida warjasid wahnulised mäed, ja selle tulukeste peale, mis justkui elas. Palju tulejaid emme ja pärast seda ei meelitanud mitte ainult mind oma lähedusega. Kuid — elu woosab ikka weel jamade jõngete kallaste wahel, ja tulukesed on weel kaugel. Ning jällegi tuleb edasi aerutada ...

Kuid ometi ... ometi on eespool! — tuleb! ...

Isamaa ja neiu.

Andres Alwer.

Kena on kodune maa,
kui lääkiw kullane sõrmus,
aga mu neiu on —
teemandi kiwi ta sees!

Saaremi võre tagant.

Daani kirjaniku Børge Janssen'i romaan.

(Lõpp.)

Kui ta jälle koju jõudis, leidis ta laualt telegrammi. Ta kiiskus selle lahti ja luges:

„Õnnelikult kohal. Kõik terved. Igatseen sinu järele üliwäga. Kuue päewa pärast lähed siit post. Oh, et sa oleksid siin minu juures! Igawesti sinu B u k o.“

Silmapiilgu silmitses ta telegrammi tardu- nult, siis suudles ta seda, langes põlvili ja palvetas:

„Püha Maria! Olgu sa õnnistatud!“

Siis istus ta aina ette ja luges telegram- mi ikka ja ikka jälle — „oh, et sa oleksid siin minu juures!“

Paber langes talle rüppe. Kas oli tal sel- lega tõesti tõsi taga? Mis ei olnud ta teda taaja võtnud? Kas ta tõesti ei mõinud? Ta oleks ju ainult tarwisernud kindrali paluda. Ta ei saanud sellest kõigest aru, ei mõistnud, miks ta tema sija üksi maha oli jätnud. Ja tema, Fatme, ei jõudnud siin enam ainu- sti ööb üle elada.

Siis helises kell.

Fatme jahmatas, Tuli Mira.

„Armas, hea Mira, kui ilus, et tuled! Sa pead õhkeks sija minu juurde jääma, kõik ööd, kuni —“

„Sinu juurde? Mis ja sellega tahad üt- lenda, minu roosikene?“

„Minu juurde pead sa jääma, minuga jut- tu vestma, mind trööstima!“

„Sind trööstima, waene laps? On sul siis muret? Ah, mis ma räägin? Sul ei mõi ju muret olla!“

„Minul?“

„Sa oled ju õnnelik. Kuko on nii ilus ja — armuline. Njab isegi minusuguse wana in- mese südame soojaks.“

„Muidugi, Mira, muidugi. Aga täna öö- sel kartsin ma väga.“

„Mida? Miisugusel lapsel, kui sina ei mõi ju paha unenägusid olla. Oh ei, sest millest võiks need tulla? Sina oled ju hea. Mäh — ah, mina wana inimene, unustasin juba jälle —“

„Mira, kas sa Saladiniga rääkisid?“

Mira jahmatas ja ütles siis tasakesti:

„Saladiniga? Kuidas ja selle peale tuled?“

„Bidid ju talt küsima, kas tal Stambulist teateid on.“

Mira jäi jälle rahulikuks ja ütles:

„Jah, jah, minu roosil on õigus. Ei, Sa-

ladin oli palwel, aga ma sain ta poja Solima- niga kofku.“

Ta toonitas wiimast nime ja wahtis Fat- mele, kes äkitselt jahmatas.

„Mis sul on? Mulle näib, nagu jahwa- tats minu roosikene.“

„Oh ei midagi — aga mis ta ütles?“

„Kes? Ah, Soliman. Noh, ei midagi tähtsat. Ta ei teadnud midagi, arwas ainult.“

Mira pigistas filmad pilukile ja tegi sa- ladusliku näo. Fatme lõi jalga wastu maad ja hüüdis:

„Mis ta arwab? Et räägi ometi!“

„Jah, mu roosikene, tema arwas — ma ei mõi seda ütelda!“

„Ei mõi. Aga sa pead!“

„Jah, kui just küsid — tema arwas, So- liman arwas, et Saladinil minu wanalt isandalt teateid olla ja et käskjalg midagi ütelnud, millel jõega ühendust. Sa tead, Mil- jallaga Urhoviica juures — see erwatb mu roosi, ja Soliman ei teadnud ka midagi kind- lat.“

„Ütle, mis tead!“

„Kui küsid. Aga mina olen süütu. Tema ütles, mina ei pidawat unustama, et sinu pat- tu sulle weel nüüdki võidawat andeks anda. Siis peaksid aga —“

„Oma wande peale mõtlema“, hüüdis Fatme, jahmatas ja wajus kofku.

„Ole rahulik, mu laps, ole rahulik. Sa ei pea ennast ärritama. Ütle sin sulle ju kohe, et Soliman midagi kindlat ei tea, waid ai- nult arwab.“

23.

Mileki kindluses, 26. juunil.

Südamest armastatud Fatme!

Mul on, nagu oleksin siin kõrgete mägede wahel saanud teieks inimelaks. On mõõdu- nud ainult kuuks päewa, ja juba nüüd on mi- nu meeled üsna rahulikults jäänud. Teel sija keerlesid mu peas kõige imelikumad mõtted. Teefond oli pealegi väga ilus mõnes kohas, nagu Miljaka kaldal. Oma waimus tuln enesele ette nagu kommandeerim kindral, kes terve sõjaväega paraadi peab. Kuid sõjavägi seisis koos mõtetest ja paraad läts ehtotsa hästi. Siis läksid mõtted korratuks ja wi- imats piirasid nad ainult sinu ümber, ainult sinu ümber.

Siis jõudsin sija wäikesse pesa ülemal mägede wahel ja mõtlesin kohe: kui sul Fat-

me nüüd siin oleks, ja lõhustid silla ära, ja kui õnnelikud mõistime siin kahetseti olla — kahetseti ainuüksi! Aga ma ei mõinud sind ju siia kaasa võtta, ja kes teab lõpuks, mis-tartwis see hea on.

Olen selle väikse toa-arrestri vihklikult ära teeninud — lootuse järele ei ole sul väga raske sellega, mida mõimata muuta, leppida. Kas igatjed ka natukenegi minu järele?

Olen karistust väärt, ja kui kindral ta mulle selleks määras, et asja üle lähemalt järele mõistfin mõelda, siis talitas ta kui tark sõjamees, ja meie mõime temale selle eest tänuilikut olla.

Kohi aitab kiiresti, väga kiiresti. Inimene jääb suurte mägede vahel väitseteks ja kõik asjad, mis seal all suurte südamuste puhul üles puhutakse, näemat olevat siin pisikejed ja viletsad.

Ja mina ise — jah, armastan Fatme, siin põlvitan ma sinu ees ja tunnistan oma patu ning viletsuse üles. Kui lool ma olin, et sulle selle valu valmistasin, sest et ja niisugune ei olnud kui teised! Issand Jumal, misugune naine ma olin! Selle asemel, et sinu ette põlvili langeda ja sinule oma südant ilmutada, sellepärast et sina just niisugune olid kui ja olid, olen ma sind piinanud väitlaste näägutamistega — sind, kes ja teistest kõigist peajao kõrgemal seisad, kes ja oled kangelane ja kel enam julgust on tött ütelda, kui terve garnisonil. Ja mis ja kõik minu pärast ei pannud kaalule ja ei ohverdanud, ja kuidas olen ma sulle suure ohvri ja armastuse ja ustavuse nüüd kasunud!

Jah, kui ma siin suureks vaikusse istun — väljast kuulen ainult vahiposti samme ja väljas mäetipu kohal keerutab kottas — murdu on kõik vaikne ja hurnud — ja lärmi ja käre ja kolluste ja lobajutu peale mõtlen seal all linnas, siis teen enesele kõige kibedamaid etteheiteid, et ma sinu su vaikselt, õnnelikust kodust välja töin käreasse, rahutusse mõitlusse ja tüütsse ja sellega sinu vastu rasket pattu tein!

Jah, Fatme, need on kurvad mõtted!

Kuid õnneks ei kesta nad kaua. Kõiksel tuleb päike pilvede tagant välja ja siis loodan ning usun ma — ja seda ma ometi tohin? — seda loodan ja usun ma, et ja mind nüüd samuti armastad kui siis, mil Miljaka ääres kofku saime. Ja siis tunnen ma, kui väga ma sind armastan ja et mu sügav, südamlik armastus igavesti kestab.

Kindral rääkis sellest, et armastus kõik ära mõidab, ja tal on tuline õigus. Kui armastatakse kõikselt ja ustavalt, täiest südamest, mis küsitakse siis maailmast? Kohku ja

rääkigu ta, mis talub, armastus on vägemalt ja tugemalt kõigest.

Nüüd tead ja, mu armas naine, kuidas mu südamega lugu on. Ja nüüd kirjuta õige pea. Ma igatjen nii väga sinu käest teateid.

Sügavas armastuses Sinu

Buko."

Fatme oli kirja mitu korda läbi lugenud. Rimeada nurga sülle oli Mira iga ta näo sügavust hoolega silmitsenud. Ja oli näinud, et Fatme silmad särastid. Ainult korra oli ta ohanud.

Viibimata oli Mira küsinud:

"Sa ohtad?"

"Ma igatjen tema järele, Mira!"

"Killed tahavad kasket, noored naised muusid."

"Lõhi, Mira!"

"Aga ja oled ometi mõistlikum kui enne. Oh jah, siis matjid tühti mu hinge kinni, kui minuga metsikult ringi tantšid. Ega ja selleks ometi veel ei ole wana?"

"Kuidas ja selle peale tuled?"

"Ja—ah!" ütles Mira ja tähendas kirjalic: "Seal on küll mõit ilusad sõnad?"

"Jah, seda nad on!"

"Ilusad sõnad kasuvad ilma vihmata ja päikeseta."

Wäljas helistati.

Mira mõttis loori näo ette.

Lüdruf ilmus ja teatas kindrali tulekut. Mitu päeva oli ta kodus noore proua külastäiku oodanud. Ja kui see ei tulnud, oli ta otustanud ise tema juurde ilmuda.

"Tere, armuline proua", algas ta. "Kuidas käsi ühfinduses käib? — Na, wabandage, ma ei näinud, et Teil küllaline on."

Ta kummardas Mira ees, kes selle vastu naani kummardas.

"Tere, herra kindral. Minu käsi käib hästi — see on minu wana amme."

Kindral ütles wanale Mirale mõned lahed sõnad ja see kummardas uuesti maani.

Wõeti istet.

Mira läks nurka, kus ta neid oma loori tagant teravasti silmitses.

"Koh, hm", jättas kindral, "kui küsida tohin: Kas tunnete ilma meheta omal igatva olevat?"

"Jah, tunnen. Kuidas mõistate ta ka ainult ära võtta, herra kindral?"

"Mina? Mina ei mõtnud teda mitte. See oli teenistus ja teenistus on kõige ees. Na Teie ees, armuline proua"

Fatme naeratas ja silmitses teda küsimalt.

Kas olid kindralil temaga tõesti head mõtted? Muudugi. Ta nägi ju nii hea wälja. Teda mõis ta usaldada, tema peale mõis ta loota.

„Sa kas tõesti ei tohi naised niijuguksesje kindlusse minna?“

„Mis Te mõllete, armuline proua? — See on jummanuhtluse ähwardusel keelatud!“ wastas kindral naeratades.

Fatme tegi õige kartliku näo.

„Noh, on ta juba kirjutanud?“

„Siin!“ hüüdis Fatme ja näitas kirja.

„Siin sees on juttu ta herrast kindralist.“

„Wõi nii, wõi nii, midagi head?“

Fatme waatas kirja peale, õhtis teatud rea, kriiputas selle alla ja kindral luges: a r m a s t u s w õ i d a b f õ i f.

„Sm“, ütles ta ja keerutas wurrusid.

„See on ilus. Nohi näib juba olemat mõju- nud. Eks ole nii, armuline proua?“

„Ah, herra kindral“, hüüdis Fatme liigu- satult ja kahmas ta käest kinni, „kui hea Teie olete! Teie olete tõesti hea risti-inimene!“

„Äidan oma kohust, kui oma seniste õh- witeride hea käekäigu eest hoolt kannan. Kui tänan Teie juurde tullen, armuline proua, siis jünnib see ainult sellepärast, et Teilt küsida, kas ja millal oma abitaaja tagasi joowite?“

„Mis, Wuto mõib ja tohib tagasi tulla?“

„Jah, kahetsja päewa pärast mõib üks her- radest jealt lahkuda, ja kui teie sellega nõus olete, siis kawatzen Teie abitaaja tagasi kut- juda.“

„Ah, see on ju tore“, hüüdis wäike proua mainustusega, andis kindralile kätt ja nuttis.

Kindral tõusis üles, tunnendas Fatme ees ja nokutas Mira poole lahkesti pead. See tunnendas jälle maani.

Fatme saatis kindrali wälja.

Kui ta jälle tagasi tuli, oli Mira loori näo eest ära wõtnud. Ta wäikestes silmades luuras kuni pilk.

„Minu roos näib jeda suurtsugu herrat heameelega jalliwat.“

„Jah, Mira, tema on minu wastu kui teine isa ja minu ainus sõber.“

„Ja ja sõber — jeda on palju, mu laps; hoia kindlasti temast kinni.“

„Mis ja sellega tahad ütelda?“

„Ei midagi. Sest inimene mõib niijästi isa kui sõbra kaotada.“

„Teda ma ei kaota. Tema on minu was- tu alati hea olnud.“

„Alati?“

„Mis ja sellega tahad ütelda, Mira?“

„Ah, parem ära küsi sellest, mis wana lobajuu pajatab. See kõik on lollus.“

„Ei, ma tahan teada, mis ja sellega taht- sid ütelda.“

„Ah, ma tähendan ainult, et jee kõrge herra minu roosi wastu alati mitte ei olnud nii hea.“

„Nüüd lõpeta mõistatuste andmine. Tahan teada tõtt. Mis on jul selle kindrali wastu?“

„Tema oli jee, kes — Mi ja Solimani tappis.“

„Waletad, Mira!“

„Allah karistagu mind, kui waletan. Te- ma oli jee, kes waenlast jühtis.“

„Waletad, Mira!“

„Ei!“

„Kust ja jeda tead?“

„Sinu õige l t i f a l t, armulikelt Mustba- f a l t. Tema nägi jeda ise. Ja needis sinu wendade mõrtsuka ära.“

Fatme oli näost walgets kahwatanud. Siis kahmas ta kabe käega oma peast kinni ja kurtis:

„Mira, Mira, ja ajad mu hulluks!“

24.

Keuis päewa ja ööd oli Mira teenija ase- mel Fatme juures wiibinud, ja kõik Seraje- wo tühjajutuweshtjad olid agarasti ametis.

Uga isegi kui Fatme jeda oleks teadnud, ei oleks ta sellele asjale suurt tähtsust annud. Tal oli nii palju muu peale mõelda. Ta wae- ne pea walutas, ja igaford, kui ta piirut rahu sai, oli wana Mira talle ühe wõi teise paha sõna kõrwa jostistanud.

Solimani oli tõesti õigus olnud. Tema isa, wana Saladin, teadis sõnumid Stambu- list, ja Mustaja haudus ikka weel kättemaksu- sawatust.

Fatme oli piinatult ja meeleheitlikult ikka torranud, et kättemaks tema asi ei ole, et ta kätte maksta ei tahtwat ega wõimat, et tal jeda tarwis ei ole ja et teda keegi selleks ei wõiwat sundidagi.

Ta wana pihtijja paater Jwan oli talle andeks annud. Wanne, mis ta wandunud, ei olla ainja juur-Jumala poolt, waid paga- nate Jumala poolt finnitatud, sellepärast ei olla sel ka wähematki jõudu ega mõju. Seba wõimat igatiks sellest näha, et rahwas risti- rahwale pidawat alistuma. Ja isegi kui ta paater Jwani andeksandmist ei olla, isegi kui ta igawest piina ja karistust pidawat kannata- ma, jeda hirmjat wannet ei wõimat ta pidada. Ei wõimat, ei tahtwat. Sest ta armastab ju teda, armastab oma Wufot in- kõige.

Siis oli Mira talle kõrwa jostistanud:

„Aga kas paater Iwan ei ütle, et sa pead oma isa ja ema austama?“

Nüüd oli Fatme waitinud ja waljusti nutma hakanud, kuna Mira teda kallistas, silistas ja kõige õrnemate sõnadega trööstis.

Eiis oli Fatme mälja toonud kirja, oli jeda itkka ja itka jälle uuesti lugenud; jellest oli ta jõudu ammutanud ja Mira oli ta kõrwale tulnud ja talle ütelnud:

„Mu roosifene ja waene laps, kas ja usud, et ta jeda ka tõesti arvab?“

„Hea juu!“

„Bean juba — aga mõtle jelle peale!“

„Mis ja mõtled?“

„Ma — ma tunnen mehi, ei tohi aga rääkida. Ma waitin ja — mõtlen.“

„Mis ja mõtled?“

„Muidu.“

„Kurja mõtled ja.“

„Jah, meestest.“

„Noh, siis kuule, Mira — kas ja tõesti usud, et need sõnad mõivad wõletada?“

Ja Fatme hakkas oma endisele ammele ette lugema kirju, mis Wuko saatnud, kuna jelle kawalad, luuramad pilgud teda teramaستی filmas pidasid.

„Nüüd kuula hoollega“, ütles Fatme ja luges edasi: „— siis teen enesele kõige kibedamad etteheiteid, et ju wälja tiskufin ju waitjest, õnnelikust kodust lärmisjse, rahutusjse — mõitlusjse ja tülisjse ja sinu wastu seega raskesti pattu tegin.“

„Näed nüüd, ta on jama sugune, kui teisedki!“

„Mis ja jellega arwad?“

„Kui ta sind armastaks, ei kirjutaks ta sulle jeda — temal on keegi teine.“

„Lollus, Mira!“

„Sa jah, aga luba, roosifene, et weel enam kuulen, weel enam!“

„Ei“, hüüdis Fatme ja pigistas kirja ruuikasjse, „ei, ja oled paha.“

„Ja fina kardad.“

„Kuidas?“

„Kardad edasi lugeda. Näed ise, et wana Mira filmad teramad on.“

„Pahad on nad!“

„Wuih, roosifene, et jeda mõid wanale Mirale ütelda, Mirale, kes sind on kätel kannud ja sulle, kui Suleima juri, piimaõnnistust annud!“

„Suleima!“

„Jah, tema oli hea ja — sõnakuulelik.“

Fatme wahtis kama oma ette. Ta nägi oma isa ja kuulis ta häält, kui ta ütles: „Suleima“.

Eiis kargas ta ülles ja hüüdis:

„Mira, fina jääd jita, mina lähen!“

„Lähed? — Kuhu?“

Fatme ei wõstunud, wõttis roosikantji ja palwevaamatu. Mira silmitjes teda, langes siis äkki tema ette põlwili ja palus:

„Fatme, mu waitjseja, mu laps, Allah pärast, ära mine mitte!“

Fatme silmitjes teda kohtudes, kiskus enda lahti ja läks ukse juurde.

Aga Mira ronis talle põlwili järele ja hüüdis:

„Allah pärast! Jää, jää!“

„Mis on, Mira? Miks ei mõi ma minna?“

„Jää!“

„Miks?“

„See maksab ju elu! Soia ennaft!“

„Miks? Sa hirmutad mind! — Näagi ruttu ja selgesti!“

„Ma lubasin waitida!“

„Aga mina ütlen: räägi! Armas, wana Mira, ütle, mis ütelda tahtsid.“

„Nad wihtamad sind, mõivad sind kohtata ja —“

„Kes?“

„Saladin ja teised.“

„Mis olen ma siis neile teinud?“

„Mõtke oma wande peale, Fatme, oma wendade peale! Nad ei unusta jeda, luuramad sind ja — jeda.“

„Jeda?“

„Sinu meest!“

„Ah Jumal, kui nad tema tapaksid!“

Fatme keha wabijes ja käsi kahmas tinni roosikantjist; ta juudles jeda ja hüüdis:

„Püha Maria, aita mind!“

Ta filmad maatasid kartlikult ümber; tal oli, nagu kuuleks ta juba jamme. Seal nad olid — nüüd nad tulid teda tapma. Eiis jooksjis ta toast läbi, kiskus ühe mõõga seinalt ja hüüdis:

„Tulgu nad — tulgu!“

Mira silmitjes teda ehmatades ja tahtis rääkida. Kuid jamal filmapilgul kõlistati ägedasti ja Fatme kiskus:

„Mira, Mira, tee neile üks lahti! Kase oma sõbrad majja!“

Mira läks ja kõik jäi waitjeks. Aga läbi waitjuse kajäs hääl: „Telegramm!“

Mõõk langes kairijedes käest. Üks kisti lahti, Fatme jai telegrammi ja luges:

„Tulen homme tagasi. Wuko.“

Fatme suust tuli rõõmuhõisk; ta langes pühapildi ette põlwili ja hüüdis:

„Püha Maria, ja oled juur — tänu, tänu sulle igawesti! Kas näed nüüd, Mira, et meie Jumal on kõige suurem ja kõige wägewam!“

Ta naeris, nuttis, hõiskas, tänas, nut-
jüis.

Raua põlvitask ta nii, kuna Mira teda te-
ravasti ja torkavalt silmitses.

Siis tõusis ta ja ütles endamisi: „Hom-
me!“

„Homme“, kordas Mira.

Fatme kohkus. Ma oli Mira unustanud.

„Jah, homme, Mira, homme!“

„Hommeni on aega ja homsele järgneb
weel palju päevi.“

„Mis see tähendab?“

„Mis see tähendab? Noh, wana Mira
mõtleb ikka selle peale, kuidas oma wäitje
roosijese elus korda luua.“

„Aga kas sa siis aru ei saa?“

„Saan ja tean enam kui sina, mu roos.“

„Enam? Minul on ainult üks asi mee-
les ja südamel ja seda ma ihkan. Ma igatsen
Bufo järele, igatsen ka kaelustamist, ta juud-
lust.“

„Surm juudleb ka, aga ta juuanne on
fülm ja roos närtšib selle tagajärjel.“

„Wau! Ma ei taha enam midagi kuul-
da, ei t a h a !“

„Aga pead! Mis kaju sest on, et Bufo
tuleb. Tema ei jaksu kindlasti ega pääs-
ta. Kui nad beafšid, mis ma sulle kõik ütlen,
nad wistatšid mu jõe. Nad wandusid seda
koraani juures ja peawad oma wande.“

„Mis nad wandusid?“

„Et see, kes püha raamatut sülitab, peab
jurema.“

Fatme naeris sunnitult, trotsiwalt ja
ütles:

„Ja sina usud, et mina kardan? Meie
oleme tugewad. Ma lähen kindrali juurde.
Tema lasseb mind kuni Bufo tagasi tulekuni
wallwata.“

„Aga sa ei wõi ega tohi minna. Nad luu-
rawad sind teel. Sa ei jõua kindrali maja
juurde.“

„Mira, Mira“, hüüdis Fatme täis hirmu
ja etteheitwalt, „sa oled nendega nõus!“

Ta kahmas wanakesest kinni ja wahtis
temale tarretult otša.

„Fatme, mis sina wõid ütelda! See mak-
šab mu elu, et sind hoiatan. Ja siis ütlen
sinule: waata ette, waata ette!“

Fatme lastis ta lahti.

„Aga, mu roosijene, weel wõid sa rahu
saada, weel wõid sa tagasi tulla, tagasi min-
na Stambuli oma wana isa juurde. Tee se-
da! Hobused on walms. Tema nõuab ai-
nult weel üht.“

„Ja see oleks.“

„Et oma wande peale mõtleb.“

Mira oli waheajal aina ette astunud.
Täis ahastust hüüdis Fatme nüüd:

„Seda sa wäljast otšid?“

„Ei kedagi.“

Tule siia! Sa ei tohi jeal jeista, Mira!“

„Miks mitte, minu roosijene?“

„Ma ei usalda sind. Sina oled nendega
nõus — tutšud nad siia — annad mu ära!“

„Kas tahad, et lahtun?“

„Ei, ei, ma ei wõi ühti jääda. See ei lähe
— on wõimatu. Aga, Mira, sina oled nen-
dega mestis, oled nendega nõus.“

„Mina? Ei. Wana Mira aitab kind,
aitab kindlasti.“

„Kas tohin ma sinu peale täiesti kindel
olla?“

„Jah, ole aga kindel.“

„Oh Jumal, kuidas see kõik lõpeb?“

„Jää rahule, mu roosijene. Kõik lõpeb weel
hästi.“

Fatme wajuks kooku ja peitis näo kättesse.
Kortšud wanaeide näol koondusid inetuks
hirmutuseks.

25.

Terwe öhtu oli Fatme istunud, Bufo ki-
ri käes, oli seda lugenud ja lugenud. Ei, Mi-
ral ei olnud õigus, ei wõinud õigus olla! Ja
ometi! Ühtiselt tõusis ta, astus otša juurde
ja kuuldas. Wäljas pimedas kajasid jalaastad,
lähemal, kaugemal, siis uisna lähedal, ja kost-
sid hääled, sosistawad, jalajased.

„Kas üks on lufus, Mira?“

„Jah, lufus, mu roosijene. Ole aga ra-
hulik. See oli minu poolt lollus, et sind
hirmutasin. Mine nüüd magama. Mira
walwab sind nagu ennegi.“

„Walwab, siin a?“

Ta mõttis roosikrantši, juudles seda ja
sosistas:

„Püha Maria, walwa sina ja aita oma
waest, waest Fatmet!“

Siis tuli öö.

Iga filmapill ajas Fatme enda üles ja
kuulas. Wäljast kostsid sammud. Ta juudles
roosikrantši ja palwetas...

Hommiku eel uinus ta, wäherdas woodis
ja kõneles segaseid sõnu wandest, kirjast, Bu-
kost, Stambulist, Alist ja Solimanist.

Kui esimene hommikuwalgus tuppä lan-
ges, tõusis Mira, mõttis mantli alt wäikesse
paki, pani woodisse, jäi mõneks filmapilguks
seisma ja silmitses Fatmet, läks siis tajakesti
wälja ja pani ukse oma taga kinni.

Ümber tund aega hiljem ärkas Fatme,
waatas mehitul, palatitustjäratwal pilgul
oma ümber ja hüüdis:

„Mira!“

„Ei mingit vastust.

„Mira!“

„Ei midagi.

Ta ajas moodis istukile. Pakkene, mis Mira vaibale pannud, libises talle sülle.

Ta kahmas selle ja kordas ahastades:

„Mira — kus sa oled? Mira, Mira!“

Ta hakkas ise oma häält kartma. Jätkas see sama vaikus — surmavaikus. Ta kotas pakkest, vahtis seda ja kotas — see oli rätiku sees. Siis kiskus ta paki lahti ja karjatas, kuna ta filmad ebaloomulikult juurdusid.

Käes oli tal — oda.

Kõik ta ümbrus läks külmaks ja pimedaks. Ta langes minestades moodisse pikali.

Päike tõusis, kellad kutsusid palvele. Ta ei kuulnud seda. Waikelt, kahwatult lamas ta tund tunni järele.

Korraga kaajasid eest toast sammud. Kõri-
ses mõõk.

See käis Katmest läbi. Ta avas filmad, kahmas peast finni ja kuulatas.

Püha Maria, need olid Bufo sammud!

Ta hüppas üles ja vaatas ringi.

Woodi peal seisis oda.

Ta viskas waiba selle peale, seisib sirges-
ti, õõsart seijas, kuna tal juuksed üle õlade
alla lehvivad.

Uks läks lahti. Almus Bufo. Aga ta
jäi wäljasirutatud kätel seisima.

Katme ei liikunud.

„Aga Katme, Katme! Mis sul on?“

Katme ei liikunud, ei wastanud.

„Aga, laps, armsam Katme, oleb ja haige?“

Nüüd hüüdis noorik:

„Bufo, kas armastad mind wõi waletad
sa? Sa waletad, Bufo!“

„Aga, laps, ja räägid ju lollust — tule!“

Ta tahtis teda moodisse saata. Kuid Kat-
me ei liikunud.

„Wasta mulle! Kas armastad mind?“

„Jah, südamest.“

„Aga kui sa waletad?“

Bufo langes ta ette põlvile, wõttis ta
käest finni. See oli külm ja wärises.

„Ei, ei, ma räägin tõtt; aga sina, Kat-
me“, ütles ta kurtwal toonil, „ei armasta
mind, ei ole mulle andeks annud — ah, Kat-
me, miks oled sa nii kõwa südamega? Terve
öö ratsutasin ma kui meeletu, et sinu juurde
jõuda, ja nüüd — ah, Katme, miks ei tap-
nud sa mind Miljaka ääres? Siis ei oleks
nra kannatanud, nagu ma nüüd kannatan,
nüüd, kus kõik otsas on — nüüd, mil sa mind
enam ei armasta!“

„Miljaka ääres“, hüüdis Katme ja wari
tõusis tal näkku. Ta kiskus waiba oa pealt.
„Sa sa ütled, et ma sind ei armasta! Waata,

Bufo, waata, selle saatsid nad mulle. Aga ei,
ei, ei! Nüüd tean ma ju, et mind armastad,
ja mina, Bufo, Bufo!...“

Bufo filmitses oda, Katme langes talle
kaela. Ta tundis, kuidas nooriku pehme ke-
rind tõusis ja wajus, surus ta oma rinnale,
suudles teda ja hõiskas: „Katme!“

*

Mõni aasta hiljem läksin ma sõbra jeltis
Wiinis Praterisse jalutama.

Kõikelt kahmas sõber mu käewarrest finni
ja juhtis mu tähelepanu ühele ohwitserile, kes
meile ühe wäga ilusa, tõmmuka daamiga
wastu tuli.

„See on midagi Teile“, ütles ta. „See
on elaw romaan täis armastust, wiha, oda,
ja see kõik —“

Silmapiik olin esitatud, ja kobe selle jä-
rele istujime ühes kohwituaiaas õitkwate kas-
taaniate all ühestkoos klaasi weini juures.
Orkester mängis Wiini waltserit.

Warsti murrus jutt elawamaks. Mina
olin kõige waiksem ega wõinud oma filmi
ilusa proua pealt kõrwale pöörda — kui ilus,
kui rõõmus ja õnnelik ta oli! Gambad naer-
sid, filmad särasid!

Siis ütles peamees Kvicalla — see ju see
ohwitser oligi — äkitselt:

„Teie uurite meid nii tähelepanelikult.“

„Jah,“ ütles minu sõber, „tema on wä-
ga põhjalik. Kuigi ta ei ole Wiini elanik,
tunneb ta Wiini ometi paremini kui mina.“

„Mii?“

„Armatawasti ta paremini kui armuline
proua ja herra peamees“, jättasin mina.
„See tuleb sellest, et ma Wiini üle olen luge-
nud statistika andmeid ühe töö tarwis, mis
sõpra huvitab. Wõruseas wõtsin talle üt-
da, et siin ilusas Donau-linnas on kaisteist-
kümme tuhat teitsetada üheksa maja ja
kuuskümmeend kirikut.“

„See on tõsi“, ütles ilus proua waljusti
naerdes, kuna ta oma mehelle õnnelikult ot-
sa waatas, „peale selle on Wiinis veel kaks-
kümmeend kaheksa stift ja kloostrit, kolm si-
nagoogi ja hulk paleeide.“

Ma wahtisin noorele ohwitseriprouale
tarretult näkku. See pööras ikka weel naer-
des minu poole ja küsis:

„Aga kas teate ka, herra doktor, mitu
elanikkü Nagasakis on?“

„Nagasakis?“ küsisin ma imestades.

Ma ei mõistnud teda, ei teadnud, mis see
tähenDas, ei saanud aru tema ja ta mehe
südamlikust naerust, mis waltseri toonidega
ühines. Aga nüüd tean ja mõistan ma kõik,
sest nüüd tunnen ma proua Katme isearali-
tu romaani.

Wäike-Svammur.

Islandi kirjaniku Einar Hjörleifsoni romaani.

Kõik maailm inimestas, et Suur-Svammuri peremees Sveinbjörn uuesti abiellu ei astunud. Ta oli umbes neljakümne-aastaselts naise kaotanud, siis tüdrukut, õigemini tüdrukute abil maja pidanud ja oli nüüd juba ligi kuuskümme aastat wana. Ei olnud saladus, et ta niisugusest majapidamisest juba tüdinenud. Ta wõhetas tüdrukuid hea-aegu iga aastal, wõi, mis umbes sama palju tähendab, tüdrukud wõhetasid peremehti. Sveinbjörki armates olid nad pillajad, kõlbmatud, laisad, tagedad, nii et nendega läbisaamine wõimatu oli; ja kui ta nendega sellepärast just ei pahandanud, siis oli tal ometi iseloomil wõis nende märkust anda, mis ta neist mõtles.

Ja tüdrukud furtfid, peremees olla mees, kes kõige wähemategi asjade juures oma määrused tahha maksma panna, kes oma nina pistha igashe wõipiühti ja nii tenawa keelega olla, nagu nad seda weel kellegi juust ei olla kuulnud. Eriti olla ta siis kõige kenawam, kui kõige wäiksem wälja nägewat. Ja kui nad oma sõbrannadele seda rääkisid, lõppes nende jutt alati ühesuguse tähenduslega, et hiilaw hiir kargawast ilal parem ei olla.

Pealegi armati teadawat, et Sveinbjörn pärast leheksjäämist mitu lorda kosjas läinud. Tema olla, nagu tõendati, jüa ja jüma uksele koputanud, nimelt mitme õpetaja- ja suurtaurikukitre uksele. Kuipalju neis juttos tõtt oli, polewad teada, igatahes polewad neil käikudel taqajärge. Suurema hulga inimeste meelest oli see arusaamatu, ainult majapidajannadele mitte. Need olid ühesmeeles kindlad, et ükski korralik tüdruk Sveinbjörnile ei lähaks. Aga ainult ükshind uskusid seda, ja waljahambad tähendasid pillawalt, et majapidajannad ise ta tahtemata oleksid wastu wõtnud, kui ta oleks neid kosida tahtnud.

Ei olnud ka sugugi kerge ütelda, mispärast Sveinbjörn neidudele oleks wõinud wastil olla. Küll ei olnud ta ei ilus ega tugew, aga teistest, hulgast, ei läinud ta ka lahku — wäike mees kitsa näoga, mustade juustega ja musta, õreba, juba pisut halliks läinud habemega. Tema efinemine oli wiisakas ja lahle, aga ta pill polewad awalik ja waba. Kellega tal ka tegemist oli, alati oli ta elaw ja agar, hartwahas wõhetewahel ka mõnda langet sõna, oli aga harilikult rahulik ja mõõdupidaw.

Temal oli poeg, kelle nimi Sigurgeir ja kes umbes kakskümme aastat wana. See oli

nüüd juba wiis aastat kodumaaalt wäljas põllutööd ja muud asju õppimas.

Sveinbjörn oli ka jõukas mees, jesi Suur-Svammur oli hea koht. Kui peremees heas tujus oli, armastas ta tutawattele tähendada, et Suur-Svammur weel mitte pankra polla pandiks pandud ja et ta sellega wiimiatda tahtwat kuni järgmise aastani, kui Jumal talle elupäemi kinkawat. Selles asjas wõidi teda uskuda. Keegi ei teadnud, et ta kellegile midagi oleks wõlgnenud, aga tutaw oli igal pool, et temal palju wõlglasti oli.

Seft Sveinbjörn oli abiandja ja wastutulelit mees, ja ta naabritel oli sellest suur kasu. Buudus mõnel ümbruskonna talunikul kewadel toit inimestel wõi loomad, siis läks ta abi otjama Sveinbjörnilt. See teadis alati head nõu. Ja sama wähe jättis ta neid hädashe, kes temalt wastutust palusid, kui kaupmees kinnas juba liig pealekäitwaks sai, wõi kes talt wõlga nurusid wilehja wastutuse najal, wõi ka ilma wastutusega. Oma wastutulelituse läbi oli ta nii mõnegi mehe waestemajashe jattumast päästnud — wähemalt mõneks ajaks.

Muidugi tahtis ta oma waewa eest ka midagi saada. Ta laskis enesele makssta kewadel loomadega, juwel heintega ja tödga heinamaal, talwel lamba- ja loomatoiduga. Ja kõige abi eest, mis ta wõlglastele andnud, tahtis ta wõimalikult palju tagasi saada ja sai ka. Sellepärast oli mõnikord õige raske tema nõudmisi täida.

Aga sellest Sveinbjörn palju ei küsinud; kui neil ainult, nagu ta ütelda armastas, head tahtmist oli. See kõlas ju üsna ilusasti, paraku aga ütlesid need, kes tänamatud ja kärsitud: kes Sveinbjörnile kõige wõlga ei jattawat kinni makssta, see kaotawat oma wabaduse, ja hea tahtmine ei tähendawat Sveinbjörni mõttes midagi muud, kui temale kõõbegemist talwel ja juwel, kewadel ja sügisel.

Igatahes olid kõik sellepoolest ühel arwamisel, Sveinbjörn tahtwat, et ta wõlglasted, nagu ta ise ütles, tema nõu kuulda wõtafsid. Ja paljud arwafid, see ütlus tähendawat sama palju, kui igas asjas tema juttu kuulda, mitte ainult äriaasjus, mis neil temaga ja teistega oli ajada. waid ka igas teises asjas, mis nad ette wõtsid. Oli awalik tõsiasi, et Sveinbjörnil temes ümbruskonnas enam ütelda oli kui kõigil teistel koftu.

Ja ometi ei olnud ta saada wõinud, midia ta süda kõige pealt ja kõige enam ihkas. Nüüd

mõtles lugeja veldule põhjenedes mististi, et sellega ta kosjaplaanidele täheks. Ei. Tema ihkas enesele palju enam Wäike-Svammuri kohta kui midagi muud.

Suur-Svammur oli tore talu. Seal oli palju lõhe- ja forellikalu, oli karjakaupia eiderhanesid, hea rohued ja peale selle suur väline karjamaa. Minus viiga oli heinamaade puidus. Meid oli vähe ja nad andsid vähe heina. Wäike-Svammur oli oma maa-ala poolest ainult väike koht, aga tal oli peaaegu ainult tofame heinamaa ja nimest jõe ääres, ja see andis head jaaki. Mõlema talu rohuedu lahutas ainult väike piirioja. Teisel pool voo-gas rohi hiltisuvel hakkides, kui tuul ka ainult väike oli, siinpool kasvavad pöösad ja kasemõidud kinkude ja kaljude ümber, ja madalamatel kohtadel kasvavad ainult pajud.

Sveinbjörn ei tahtnud kuidagi mõista, miks kõik heinamaad teisel pool oja seisid ja miks see kikas weetireke just piiriks pidi olema. Aga ei olnud mõimalust seda muuta. See oli paljude vanade pergamentidega tõendatud ja pitsjeritud, et piir just seal oli ja mitte mujal.

Ja siis veel mõelda, misjuguine koht Suur-Svammur oleks, kui Wäike-Svammur tema juurde kuulaks! Wähemalt kõige parem talu termes ringkonnas ja veel üle sellegi.

Sveinbjörni meel läks igakord, kui heinamaade peale mõtles, puhtas kaastundmuses enese vastu haledaks, just nagu temaga lugu oli olnud esimesel aastal pärast abikaasa surma, kui ta kadunu peale mõtles.

Ta oli juba nii mõnegi katse teinud, et Wäike-Svammurit omale saada. Aga mis wana Gudridi käes oli, sellest ta nii kergesti ei lahkunud. Gudrid oli leff, varbes jama wana kui Sveinbjörn, oli juba ammu mehe ja lapsed kaotanud ja talitas nii pärast kui enne Wäike-Svammurit, mis ta oma oli.

Kui Gudridi mees suri, oli Sveinbjörnil tõsine nõu olnud Wäike-Svammurit omale saada. Ta oli lesele mitu korda oma abi paljunud, ja leff oli ka soowi igakord lahkesti vastu mõtnud, just nagu oleks tal aimu olnud, mis selle taga peitus.

„Tänaan südamest“, ütles Gudrid iga kord, kui Sveinbjörn talle mingijugust abi hakkus, „ma pööran mististi sinu poole, kui mulle seda kord hartwis on.“

„Ja heameelega mõtan ma sinu abi vastu,“ ütles ta iga kord Jumalaga jättes.

Aga Sveinbjörn polnud iial näinud, et Gudridile oleks abi waja olnud, ja iial ei annud leff talle vähematti märki, et tal tahmist oleks tema abi vastu mõtta. Sveinbjörnil polnud iial mõimalik lese heaks midagi teha. Mitte nõbrigi heinte südumiseks ei laemanud ta temalt — nii oli Gudrid üks neist wähestest ümb-

rustonna elanikkudest, kel vähematti põhjust polnud „tema nõu kuulda mõtta.“

Aga Gudrid oli tema vastu alati hea maaber olnud, oli eriti väikse Sigurgeiri eest pärast selle ema surma hoolitsenud ja Sveinbjörni heaks alati hea sõna ütelnud, kui teised teda tolkasti ja kirustid. Sveinbjörn teadis seda ka, ja sellepärast rääkis ta Gudridist ainult head.

Mitu korda oli Sveinbjörn ju Gudridi katjunud niikaugele wiia, et ta Wäike-Svammuri temale müüks, mõnikord kõiugu tähenduste maral, mõnikord ka ilma keerdkäitubeta ja awalikult. Siis oli Gudrid talle harilikult vastu mahjatanud: Sveinbjörn mõiwat ta wana on ni ju kord paremini ja kergema waetwaga saada, kui tema, Gudrid, kord mahjüüwetus jääb, wõi ta mõiwat ju oodata, kuni ta sureb; see ei leffwat ju nii kui nii enam kawa, tema olla juba wanaks jäänud, siis mõiwat ta tema kalu machajätuna osta ja armatawasti õige odawasti, — „kui ma hind pärijaks ei määra, Sveinbjörn, siis saad kõik täitja rahata“ — wõi nad mõiks jelle üle ju mõni teineford hylsem rääkida — temale ei olla see jugugi pahja, kui Sveinbjörnil raha saab teenida.

Sveinbjörn märkas küll, et need kõik ainult sõnakõlksud olid tema narrimiseks ja ta abi tagajätkamiseks.

„Kui ma kord mahjüüwetus jään,“ — jah, ta nägi küll just niijugune wälja, tema, Gudrid, kes oma mahjandust iga wastaga juurendas ja oma talu maad alati parandas. Ja jama täbar oli Wäike-Svammuri omandamiseks tema surma oodata. Seft täitja teadmata oli ju, kumb enim mõis surra. Ei kusiagil ümbruskonnas polnud nii termet naist kui tema — alati rõõmus, alati heas tujus. Ei olnud kõige vähematti lootust, et ta kord mõiks tema, Sveinbjörni, waha ihaldada.

Sveinbjörn oli kõik lootused kaotanud.

Ja omelt ei saanud ta oma mõtteid mujale juhtida. Waatas ta kord Wäike-Svammuri poole, siis lehmis talle sealt würtstikas heinalõhn vastu; mõtles ta oma karja peale, — ja jeda begi ta tihti, siis seisid igakord Wäike-Svammuri heinajad ta waimustlanade ees. Ta oleks kõige parema meelega heinaluhja pugenud ja seal nagu hirt mullas maganud, et mitte iial enam sealt lahkuda. Ja allati olid need Wäike-Svammuri heinaluhjad, millesse ta enda mattis.

Tsegi kõhel ei leidnud ta niijuguste mõbete eest wahu. Alati nägi ta urd heintest ja heinamaadest ja igakord oli tal unes mõnesuguste bakistusteiga wõidelda. Mõnikord oli ta wilatiga Wäike-Svammuri heinamaal turbiisti nitmas ja niitis ning niitis, kuni wifat wastu tiwi käis ja kildudeks murdus. Mõnikord oli ta suunt kuhja tegemas, siis kukkus hein, en-

ne kui märkas, tema peale ja mattis ta oma alla, nii et enmast ei jaksanud liigutadaagi. Teine lord oli heinu kimpu jüunas ja ei jaksanud sellega kridagi hakkama, sest et heinad ikka jälle võrust wälja libiseid.

Kord nägi ta aga ka und, mis teda tõsiselt rõõmustas; sest ta ei wõinud parata, waid uskus unenägusid, kuna need tihiti olid täide läinud. Ta nägi unes, temaga läks asi wihharra kui karga Sämundiga, kui Straumfjörde Halla heinajaadude juures läks, oma põlle neile peale laotas ja kõik heinad sel kombel Sämundi õue sornetas. Ja see oli Wäike-Hvammuri Gudrid, kes ta unenäos Halla õsa etendas. Sveinbjörn oli kõige suuremas hädas, kudas kõik need heinad ära mahutada — neid oli nii hirmus palju — ja tal ei olnud teenijat waimu, wagu Sämundil, kellelt ta oleks wõinud abi saada. Aga weel riid ei olnud ta unenäos nii õnnelik olnud kui seekord.

Widmaks tui talle mõte, mille teostamine, wagu ta arwas, mitte wõimatu ei olnud. Ta tahtis Gudridi enesele lihtsalt naiseks wõtta. Ja imestas, et ta weel riid enne ei olnud tulnud selle mõtte peale, mis tema arust nii lihtne oli.

Kuid ta ei rübanud oma mõtte teostamiseks, waid kaalus asja enne tõsiselt järele. Parema meelega oleks ta mõne noorema naise wõtnud. Gudrid nägi juba pisut wana wälja, eriti sellepärast, et ta paljus oli paisunud. Aga tema ei olnud ju ta enam noor ja mitte sugugi enam nii kena kui kolmeümne-aastajast. Ja Gudrid oli igast kandist tubli naissterahwas, mispärast ta arwas, et kõik maailm nende abielu armaks sobiwa olewat.

Muidugi kartis ta, et Gudrid pisut liig wailtjushimuline wõiks olla. Kui ta mees weel elas, oli wõibud, Gudrid olla mees ja naine ühtlasi. Ja sellest jaadist kui ta lest oli, oli ta majas muidugi piiramata wõimul walitjenud. Naste oleks tal, arwas Sveinbjörn, üht õsa oma wõimust perenaisele anda. Aga selle wastu oli Gudrid ka tark naine, kes majapidamist põhjalikult tundis, ja sellepärast uskus Sveinbjörn, et nad hästi wõiks läbi saada. Ei olnud see ju ta kellegi õnnetus, kui wäike õhwrri tõi, enne kui Wäike-Hvammuri ilma tasuta omale sai. Ja peale selle weel see wõõtmatu kasu, et igawesti majapidajannade arwest lahti sai. Kes teda niilid weel hullumini piinasid kui riid enne.

Kui ta asja üle mitu päewa oli järele mõtelnud ja ikka jälle samade tulemuselole jõudnud,

wõttis ta südame rindu ja otsustas Gudridi juure minna.

Aga üsara rahulik ta selle juures ei olnud. Gudrid oli kauris külm. Temale oli iseenestest küllalt ja meeldis iseenese ja meeldis iseenese perenaine ja kätwandja olla. Peale selle oli tal tenaw teel ja ta armastas pilgata. Temalt korni saada — oli Sveinbjörni arust wäga piinlik.

Aga siis mõtles ta jälle, kui tark ja usin Gudrid oli. Ei olnud ta sugugi kindel, kumb pool abielu läbi enam wõitis — tema wõi Gudrid. Sai tema Gudridiga Wäike-Hvammuri, siis sai Gudrid temaga Suur-Hvammuri. Ja kuigi Wäike-Hvammur oli temast ometi juurem. Ja igatahes ei olnud see Gudridile pahja wahetus, kui oma määtmajast rude puumajasse wõis tulla.

Sveinbjörn ei leidnud wähematki mõistlikku põhjust, mis Gudridit oleks wõinud ajada tema häält tagasi lükkama. Ja Gudrid oli mõistlik, jeda teadis tema samuti kui kõik teised.

Nii sõitis siis Sveinbjörn ühel päewal warsti pärast uubaastat oma wanaS mustas pühapäewatuues Gudridi juure ja tõmbas kuuele weel oma sinise wäljamaa palitu peale. Sest wõimast kandis ta ainult hästjail juhtumistel. Ta oli selle palitu ühelt oksjonilt ostnud, kui üks laew nende rannas hukka läks, ja palitu oli walle liig suur.

Nii läks ta siis Wäike-Hvammurile.

„Sa lähed küll weel edasi, Sveinbjörn?“ küsis Gudrid, kui nad üksteist Wäike-Hvammuri elumaja ees olid kerehanud ja perenaine ta palitust oli silmitjenud.

Ei, Sveinbjörn ei tahtnud edasi minna, temal oli Gudridiga midagi rääkida.

Niilid teadis Gudrid, et midagi tulemas oli. Ta ei tahtnud Sveinbjörni küllalisbe tuppä wüia, sest et see külm oli, sellepärast läks ta temaga maja õstas seiswasse tuppä, kus Gudrid oma wõitiga harilikult istus. Teel ütles ta tüdurukule, tehku kohwitwesi pallamaks. Siis tõstis ta wõki ja wõllastati nurka, paljus Sveinbjörnile akna alla toolile toha ja istus ise oma wõõdi äärele.

Sveinbjörn istus natukesel aega wäikides ja silitas kohmetult põlwi.

„Mis pagan wõib sel wanal mehel olla?“ mõtles Gudrid. „Nii tõesti kui ellan, see puutub minu talusse!“

„Tulin sinu juurde“, ütles Sveinbjörn wõimaks, „asja pärast, mis — mis mulle meele tuli.“
(Järgneb.)

Balgast: M. Anton, Jaan Flojs, Alek. Jürgenjon, Oskar Reisner, Karl Saar, Em. Datsis, J. Peterjon, Kandleane, W. Saral, Edgar Tuus.

Wiljandist: Luise Hiio, Arnold Riis, Alek. Jander Kull, Erna Daew, Fr. Lepik, Johan Laikberg, Aleksandra Mikkelsaar, Alek. Jander Pütsepp, S. Reimann, K. W. Sandertoph, A. Sepp, Selma Tõnisson, Nikolai Tomberg.

Karwast: Wiktor Dirikmann, Alek. Jander Kabanoff, Jakob Maas, Reinhold Murk, Alfons P., A. Sehtas, Elja Tonska.

Katwerest: S. Heiter, Alma Hõbemägi, Heilja Keskiil, Frits Raat, J. Märusson, E. Luik, Albert Rootus, A. Marifon, W. Matii-
sen, Karl Paul, W. Rejem, Utr. Tenneberg, A. Witjut, Sergei Weike, Einar Wenta, Oswald Zoff, M. Sõpik.

Peiserist: A. Jaguanägi, Wera Kristofing, Eugen Määrits, A. Kätkep.

Wõrust: Nikolai Jwaak, W. Körnel, Ewald Leinbock, Ewald Mikkheim, W. Naber, Felix Piinand, Rich. Riikar, Raiko, E. Simm, Rajuba Teeder, S. Teberjon.

Paidest: D. Riez, E. Kerstenbeck, Artur Normann, S. Ringenberg, L. Reimann.

Saapjalust: Ludwig Kirmann, M. Sojs-
mann, Jaan Wõju.

Baltiskist: Alfred Lipp, Hugo Reemann, Edward Triik.

Kuressaarest: Jüri Miller, M. Mikk, A. Nelli.

Kiiskiperest: Richard Wiroja. **Ajerist:** T. Weiz-
gel. **Põlwast:** Alfred Waino. **Jõgewalt:** „Wa-
na.“ **Kuusjalust:** Ella Maasik. **Kaplast:** Joh.
Mäeberg. **Jõhniist:** Emma Nipust, Jakob Zoff.
Antskast: Julius Priisko, Alma Silman, **Mats-
kiwilt:** B. Bärnits. **Abjast:** J. Pääri, A. Tartow.
Palamusest: A. Polli. **Kajarist:** Ilje Rosen-
feldt. **Kaareperest:** Aug. Serka. **Kuiast:** J.

„ROMAAN'I“ LUGEJATELE!

Kuna paberiwabrikus „ROMAAN'i“ jaoks kõlbulik paber
ajutiselt otsa on lõppenud, anname selle numbri teisel paberil ja
loodame, et lugejad meid wabandawad.

Paberi suurus ei lubanud ka ääri ära lõigata, sest meie ei
tahnud sellega aastakäigu kokku pookimist takistada.

„ROMAAN'i“ toimetuse.

„Romaani“ talitusele — Tallinn, Niguliste tän. 16.

Sindmõistatuse nr. 5 lahendus on järgmine:

Lahendaja nimi ja täielik aadress:

(Aastri)

Suurmats. Warbolast: S. Sarv. **Wõhmast:** Johannes Tischer. **Negutidust:** August Lohw-
 ril. **Piirjalust:** P. Tallenhof. **Rõost:** August
 Urberg. **Kabalast:** Elja Woiberg. **Kambjast:**
 Joh. Willer. **Kolga-Jaanist:** E. Weskimets.
Kolgast: Jakob Wilippus. **Mägistest:** Peeter
 Jhves, Mats Unt. **Kilingi-Rõmmelt:** Theresje
 Karpa. **Kohilast:** Hans Kaus, Helene Soerus.
Lorilt: A. Kalbus. **Elwast:** Joh. Rister, Joh.
 Leder. **Amblast:** Oskar Kerbes, Ellen Tõmuri.
Koerust: S. von Lasch, D. Vilsbach, J. M.
 Mart. **Laewereft:** P. A. Krieger. **Simunast:**
 Marie Rõõl, Joh. Unt. **Rundast:** W. Kemberg,
 Rudolf Sipria. **Kosjeklist:** Noorem leitn. R.
 Kangro. **Kiltst:** A. Kuril. **Häädemeestelt:** P.
 Larabei, Joh. Puusaar. **Kärstnast:** Helmi Lõts.
Märjamaast: A. Leesmann. **Kofelt:** Joh. Lo-
 rentson. **Wiru-Jalobist:** Albert Meerits. **Wäite-
 Maarjast:** L. Miftner, Fr. Mõhkelson. **Son-
 dast:** Ewald Nstok. **Wõitwewest:** Alfred Aro.
Rõmmelt: Rudolf Alber, Jumar Edel, Oskwald

Kängo, Aug. Kukepala, Karl Müller, R. Peda-
 ja, Karl Wendi, Hilda Walter. **Loodist:** August
 Allik. **Türi-Allikult:** Werner Alfel, Albert Lo-
 renz, Erich Michelson, P. Hermanjon, A. Mitt,
 D. Seppel. **Mõisaküllast:** Eduard Aftaja, Anto-
 nie Glid, A. Jänes, Karl Jerjolan, Annilde
 Kartau, Eduard Luus, Mary Viltienblatt, D.
 Paalits, Oly Kaadik, N. Rajalane. **Tamjalust:**
 August Brockmann. **Wana-Wändrast:** Adolf
 Bergmann, E. Jürgens. **Nasperest:** A. Bürger.
Kohlast: A. Borkmann. **Põltsjamaast:** Gustaw
 Esken, J. Kont, Arno Wälba. **Wenewereft:**
 Willem Freienthal. **Tapast:** Karl Glasberg, El-
 ja Johanjon, S. Treeter, Wold. Wasolmann.
Laetwewest: Gustaw Grustam. **Kürgulast:** Hil-
 da Hörrat, Hilda Johannjon, Leonh. Leis.
Dreimannist: Karl Jürgens. **Sindist:** Johan-
 na Jürwetjon, Heino Lorenberg, Joh. Viide-
 manu, Heint. Kadik. **Tõrmast:** Oskar Jhves.
Pihulast: A. Salakas.

(Järg nr. 6.)

Toimetusele laaditud kirjandus.

„**Ohamees**“ nr. 5 (1) — ühiknumber 40
 marka. Toimetaja A. Piirikas.

„**Cesti Mets**“ nr. 2. Wastutaw toimetaja
 A. Nege.

„**Kodu**“ nr. nr. 3, 4. — Toimetaja A.
 Kreisberg.

„**Agu**“ nr.nr. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. Kirjanduse,

kunsti ja kultuuri ajakiri. Wäljaandja Tallinna
 Cesti Kirjastuse ühisus. Toimetaja Ed. Hubel.
 Ühiknumbri hind 30.— marka.

„**Cesti Kaudtee**“ nr. 1. — Toimetaja A.
 Wares.

„**Laewandus**“ nr. 1. — Toimetaja D.
 Gustamjon. Hind 30 marka.

Tähelepanuks seltsidele ja lugemislaudadele!

Piiratud arwul on weel saada

„ROMAAN’I“

minewa-aastaseid aastakäike
 Hind 500.— mk. postiga koju kätte saates.

Ajakiri „ROMAAN“

(II aastakäik)

Ainuke ajakiri Eestis, mille sisuks on ainuõiguslikult jutukirjandus rahvusvahelises ja väärtuslikus valikus.

Läinud aastal ilmus rohkes valikus tõid 49 rahvuse silmapaisjate kirjanikkudelt.

Rahvused olid järgmised:

Aibaania, Ameerika Ameerika-Saksa, Armeenia, Arishi, Austria, Balti-Saksa, Baski, Belgia, Bulgaaria, Daani, Eesti, Greeka, Hiina, Hispaania, Hollandi, India, Indiaani, Inglise, Islandi, Itaalia, Jaapani Juudi, Kroaati, Leedu, Läti, Montenegro, Mustlased, Neegrid, Norra, Persia, Poola, Portugaali, Prantsuse, Provence, Rootsi, Rumeenia, Saksa, Serbia, Soome, Soome-Rootsi, Tatari, Tirooli, Tshehhi, Türgi, Ukraina, Ungari, Vlaami, Wene.

Wäärtusliku ja mitmekesise sisu peale vaatamata on

„ROMAAN“ rahvalik ajakiri ja loetaw igaühele.

Täna tahab „ROMAAN“ veelgi enam rõhku panna sisu mitmekülsuse peale ja loodab, et sennine suur poolehoid veelgi laieneb ja tiheneb.

„ROMAAN“ pole kuulutuste-leht, kus kinni maksetud leheküljed lugejale teisikordselt hinna alla arwatakse, waid

„ROMAAN“ on ajakiri, kus lugeja 40 marga eest saab 32 suurt lehekülge tõsist ja huwi-

tawat lugemist

Ainuüksi nimí „ROMAAN“ ütleb, et „ROMAAN“ pakub paremaid romaane (igas numbris kaks järgewat), kui ükski teine ajakiri „ROMAAN“ on kõige suurema läbimüügiga ajakiri Eestis — teiste kuulutuste peale vaatamata. Seda tõendab iga juhuslik ajalehemüüjagi. Ja meie wõime uhked olla, üteldes, et see läbimüük on „ROMAANI“ *sisu hea toimetamise tagajärg.*

Läbimüük ütleb ka, et „ROMAAN“ seisab kindlal alusel ja wõib tagada lehe korraliku ilmumise, nagu minewalgi aastal.

Tellimishinnad on järgmised:

1923 aasta peale (24 Nr.)	M. 750.—
1/2 aastat (12 Nr.)	M. 400.—
1/4 „ (6 Nr.)	M. 225.—
1 kuu peale (2 Nr.)	M. 80.—
Üksiknumber	M. 40.—

Tellige veel täna kas peatalitusest, wõi abitalitusest ja agentuuridest üle riigi wõi aga lähemast postkontorist

===== Tellimine kestab edasi! =====

Address: „ROMAAN“i talitus, Tallinn,
Niguliste tän. 16.

Nõudke ainult Kokka!

Wale arwamine on, et taimewõi pahem on kui koorewõi.
Taimewõi „Kokk“ on maitsewõi ja sisaldab sama
palju raswaollusi kui koorewõi.

Tarwitage „Kokka“ niisama kui koorewõid.
Proowige ise „Kokka“ ja otsustage siis.
Nõudke „Kokka“ igast kauplusest.

Ärge arwake, et taimewõi „Kokk“ pahem on kui Soome
ja wäljamaa kaup; „Kokka“ walmistab wäljamaa meis-
ter, wäljamaa retseptide põhjal.

„Kokk“ on niisama hea kui koorewõi;
wiimasest aga poole odawam!

„Kokk“ on saadawal üle 200 kaupluses Tallinnas ja kõigis
teistes Eesti linnades ning alewites.

Address: TALLINN, Allika tän. nr. 10.

===== Kõnetraat 25-26. =====

Shokolaad Kausmann & Ko. Kompwekid

Shweitsi
Piima
Dessert
Noisette
Silva
Mignon
Vanille
Kalewjne.

Gasóe

Shokolaadi
Karbi
(shokolaadi)
Paberi
Dessert
Karamell
Monpensier
Marmelaad
Pastilla jne.

Tallinn, Narwa maantee nr. 32